Posamezna številka 10 vinarjev.

Štev. 12. V Ljubljani, v soboto, 16. januarja 1915. Leto XLIII.

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . . K 28·—
za en mesec „ . . „ 2·20
za Nemčijo celoletno . „ 29·—
za ostalo inozemstvo . „ 35·—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . K 24·—
za en mesec „ . . „ 2·—
V upravi prejeman mesečno „ 1·70

Sobotna izdaja:
za celo leto . . . . . „ 7·—
za Nemčijo celoletno . „ 9·—
a ostalo inozemstvo . „ 12·—

SLOVENEC

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . po 18 v
za dvakrat . . . . „ 15 „
za trikrat . . . . „ 13 „
za večkrat primeren popust.
Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.: enostolpna petitvrsta po 20 vin.

Poslano:
enostolpna petitvrsta po 40 vin.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Vojska — prerojenje Evrope.

Znameniti jezuit pater Cohausz je na Dunaju v palači kneza Lobkovica razvijal pod naslovom »Veliki dan daritve« sledeče globoke misli. Vredne so, da jih tudi slovensko ljudstvo sprejme in ohrani.

Strašen je boj, v katerega je pozavna vojne poklicala Evropo. Matere stoje pri žrtveniku in vidijo stotisočere svojih najboljših sinov v smrtnih težavah; okoli njih so se zbrale njihove hčere v žalosti in solzah zatopljene. Kaj pomenjajo te žalostne ure v življenju narodov? Kdo jih je priklical? Kakšen namen naj dosežejo? Na to bi rad dal odgovor in zato bom govoril o duhovniku ki daruje, o simboliki in mistiki daritve.

Najprvo o duhovniku, ki daruje. Kdo je bil tisti, ki je z nožem daritve zarezal v srce človeštva? Moderna filozofija nima sedaj besed in ne more razložiti znamenj časa. Prihaja z materialistično razlago in pravi: je to ura trpljenja in nič več. Razlaga, ki ne pove ničesar. Sedaj odpove tudi moderni panteizem, ki v vsem vidi Boga, zlomi se na vprašanjih trpljenja in vojne. Kajti kako naj bo dobro to, kar nosi v sebi vojsko, nemir in prepir? Tudi moderni Schopenhauerjev ali Hartmannov pesimizem mora odpovedati. Zopet je vstal budizem, ki pravi: Vse je samo trpljenje, odrešenje nezavestnega večnega postajanja biti. Zopet odgovor brez tolažbe. Samo krščanstvo more dati zadovoljiv odgovor, ker spravi to vojsko v pravo zvezo z življenjem sploh. Po krščanskih nazorih je ta vojska velik praznik daritve in žrtev, ne prvi in edini, katerega je človeštvo doživelo. Takoj v začetku od padca pri prvem grehu zapazimo pri človeštvu ure daritve, od Kajna dalje, preko Babilona do Grške in naprej. Veliki očiščevalec vere, Jezus Kristus je sicer z bičem izgnal iz templja prekupčevalce in jim je prevrgel mize, ni pa prevrgel žrtvenika. Komaj osem dni starega vidimo Jezusa na potu v Jeruzalem. Mož obreze se je zarezal v mlado meso in pritekla je kri. Programu trpljenja je Jezus zvest ostal do konca na Golgati. Sprejel je tedaj kri in bolečino v svoj program odrešenja. Krščanstvo nam tako kaže na izvor in zvezo.

Prvi izvor je človekova prosta volja. Rastline in zvezde so navezane na določene zakone, katerih ne morejo prestopiti, človeku je pa Bog podaril prost razvoj. Človek naj o sebi, svojemu »jaz« in svoji bodočnosti sam odločuje. S tem darom pa je združena velika nevarnost zablode; gre lahko čez mejo od Boga postavljeno. Ta slà po razširitvi pa vzbudi v drugih odpor in zato boj in vojsko. Tako je svoboda človeka prvi vzrok vojske. Vojska je bila v raju po zakonu dobrega in resničnega povezana in urejena. To harmonijo pa je uničil prvi greh in dar svobode se je spremenil v grozen dar prepira. Kajti preslepljen od strasti se v neumu misli človek skuša dvigniti nad samega sebe in tako povzroči večji odpor. Zakaj? Sv. Jakob pravi: »Da boj in vojska je v vas. Poželite in nimate. Zavistni ste in morite in vendar nimate.« Ne iz zunanjosti, ampak iz notranjosti izvira prepir. Že na pragu raja stoji Kajnov umor. Odkje ideja umora? Saj se dosedaj še ni zgodil noben umor. Iz notranjosti izvira misel in dejanje umora. Vzbudi se iz zavisti in maščevalnosti. To pravi tudi Kristus. Ni tedaj Bog povzročitelj vojne, on, luč resnice, harmonija in veličina, ampak človeško srce. Podedovani greh mu je vzel to harmonijo in tako je postalo oni kalni vir, iz katerega izvira vse hudo in ves prepir. Zato ne smemo Boga tožiti zaradi usode teh časov, ampak ljudi, ki so povzročili to trpljenje.

Vzrok vojne tvorijo politični zapletljaji. Ali ne izvirajo iz nerednosti človeškega srca? Eno je res: Bog dopušča vojsko. Ne ovira človeške svobode in tudi ne njene zlorabe v vsakem trenutku, ker s tem bi vzel človeku ves razvoj; zato pusti rasti pšenico poleg ljulike. Kaj je gospodar rekel hlapcem, je znano. Bog je dalekoviden vzgojitelj, ki zna slabo voditi k dobremu. Dopusti, da se človek sam s svojimi strastmi veže in pogubi; nato pa sam pograbi za šibo in jo vihti nad narodi, ki so s svojimi pregrehami zaslužili kazen. Lahko se reče, da Bog hoče vojsko, ker je maščevalec krivice. Bog ne bi bil hotel vojske, če se ne bi zgodila krivica. Tako je lahko vojska prava sveta vojska z vzvišenim namenom. Oblast kot namestnica Božja lahko mora nastopiti v varstvo pravice, resnice in človečanstva. Tako je iskati zadnji vzrok vojske v človeškem srcu in dopustitvi hudega.

Svetovna vojska pa naj bo očiščevalna sodba naših narodov. To nas vodi k simboliki daritve.

Kaj pomenja daritev in posebno sedanja krvava daritev, ki so jo narodi poklicani darovati? V celi zgodovini človeštva lahko ločimo dve vrsti: Darovanje na svečnico in darovanje velikega petka. Mati Božja z otrokom v templju daruje svojega prvorojenca. Misel pomenja priznanje gospodstva Boga-Očeta in poklonitev svojega jaz najvišjemu Gospodu. Tako pot na Svečnico praznujemo v dneh miru. Vsaka sv. maša in mnogo procesij ima ta pomen. Vojska pa pomenja pot k daritvi velikega petka. Vsa ta pota imajo znak pokore. Da razumemo misel bolečine in žrtve, se moramo zateči k božjemu prestolu; tam nam bo vse jasno in razumljivo. Bog je velik čuvar pravnega in naravnega reda. Obstoji zakon, da mora resnica zmoto, dobro slabo zmagati. Kako je srce Evrope zavpilo ob groznem zločinu v Sarajevu. Zadoščenja je bilo treba. Zopet je moral biti upostavljen red, katerega ne smemo motiti, ker stoji tako visoko nad nami kakor zvezdnato nebo nad gorskimi vrhovi. To je naravni red, ki ga Bog varuje, ker ga mora vsled svoje neskončne popolnosti. Bog pa ne čuva samo zakonitega reda ampak ga tudi izvršuje. Kjer zakon nima nobene sankcije, nobene grožnje za prestopek, nobene kazni zanj. Tam bo zakon ostal brez načina. Taka sankcija je vojska kakor tudi vse drugo človeško trpljenje.

Še tretji zakon pride v poštev. Bog deli svoje darove in milosti čisto po svoji volji. Pač pa ravna po vzvišenem vzgojeslovju. Krivda zapre studenec božjih milosti. Kar je krivda zaprla, mora pokora odpreti. Kristus sam je moral umreti. Šele nato se je moglo zopet nebo odpreti s svojimi milostmi. Samo tedaj, če teče nova kri daritve, bo prišla nova milost. Človek potrebuje očiščevanja, za kar je najboljše sredstvo trpljenje, bolečine in posebno vojska.

Vodilni motiv človeškega napredka je veselje do življenja in brez tega bi se ne moglo uspevati nič velikega. To veselje življenja pa človeka lahko odvrne od pravega življenja in lastnega jaz in človek ne posluša več svarilnega glasu Božjega in prestopa njegove meje. Zato je treba človeka zopet poklicati v meje zakonitosti in reda. Tu se zastavi nož. V srce gre bolečina, ki prepreže obraz in človek zopet čuti svoj jaz in se spomni svoje notranjosti, misli se od zunanjega sveta vračajo v notranjost, kjer se zopet zave samega sebe in spozna svoje ceno in veliko nalogo. Tako se v urah bolečin obrne njegova notranjost od površnosti in minljivosti za stalno k večnemu. Tako postane človek zopet velik. In to je naloga trpljenja v življenju. Z bolečino se združi kri. Zakaj se mora kri prelivati? Ker je pogoj življenja. Vsled prevelike mere veselja nad življenjem mora izguba krvi manjšati to veselje. Ker je življenje grešilo, mora kri delati pokoro.

Ta veliki pomen očiščujoče moči bolečine in prelivanja krvi pa opazujemo lahko ne samo pri posamezniku ampak v celem modernem svetu.

Primerjajmo svet pred vojsko in sedaj. Pred vojsko kakor da smo imeli poleten praznik, ožarjen od solnca zemeljske sreče. Naj živi življenje! Tak je bil glas: Naj se izživi!

V tej omotici življenja so pozabili na misli večnosti; zagnal se je v minljivost in se je izgubil v površnih stvareh. Ali pa ni bolečina in kri ljudi zopet zresnila in spametovala? Kaj je klical moderni svet pred vojsko? Bog je mrtev! je klical Nietsche in ž njim ves zbor njegovih oboževateljev. Hočemo, da živi nadčlovek, »človek in pol!« In živel je. Pa je prišel vojske meč in ga je podrl na tla. Sedaj se pravi: »Nadčlovek je mrtev. Hočemo, da živi zopet stari Bog.« Oznanjevali so nam program tostranske kulture kot pravi življenski program. Ne upaj v večnost! In sedaj? Ne tostranska kultura, ampak samo upanje v večnost je zvesti čuvaj in tolažnik človeka v težki uri bolečine. Moderna se je morala vprašati. Če je vse to, kar ona uči in ponuja, res pravi napredek in sedaj je tega napredka konec. Ali je bila tedaj ta žrtev in daritev brez pomena? Ali ni bila prerojenje našega modernega sveta?

Ta vojska kakor tudi bolečina ni samo zadoščenje za uničen red, ampak tudi ustvarja novo veličino. Krščanstvo s svojo nadnaravno podlago temelji na čisto drugačnih temeljih kakor pa stari vek in moderna kultura. Velika skrivnost krščanstva je: Iz zavesti poganja novo življenje. Kristus je moral umreti, samo tako je mogel biti povišan in svet oživljen. S tem je vprašanje zla razloženo. Ali ni to kakor pri zahajajočem solncu, ki ravno pri zahodu kaže najlepše škrlatne barve. Kakor solnce, tako se je ločil Kristus. Ali ni ta vojska zopet

LISTEK.

Kako je Slovenec pobegnil iz srbskega ujetništva.

Včeraj smo imeli priliko spoznati zanimivega moža: **Slovenca Viktorja Korena, ki je pobegnil iz srbskega ujetništva.** Iz njegovega pripovedovanja posnamemo:

Naš vrli domači črnovojniški pešpolk štev. 27 je bil začetkom oktobra v boju pri Sokolcu v Bosni. Črnovojnik Viktor Koren, ki ima svoj dom v Črmošnjicah na Dolenjskem, je dobil povelje, naj nese s tovarišem Fabijančičem iz Metlike z nekega brega povelje v bližnjo v[illegible]. Ko sta pogumna Kranjca to povelje izvrševala, bila sta nakrat obkoljena od sovražnikov in ujeta. Koren je imel pri sebi nekaj denarja, srebrno uro in srebrno verižico. Srbi so mu vse vzeli, tudi suknjo so mu odvzeli. Nato se je pričelo izpraševanje. Neki podpolkovnik ga je izpraševal, kje stoje avstrijske čete, koliko jih je. Koren mu je vse narobe povedal. Od 2. do 4. ure so Srbi ujeli še pet avstrijskih vojakov; bilo je ujetih šest Slovencev in en Mažar, ki je pa kmalu na to skrivnostno izginil . . .

Ujeti Koren je v mirnih časih mnogo potoval po južnih krajih. Izvrševal je zidarska dela pri raznih železniških in drugih stavbah v Bosni in daleč dalje na Balkanu. Zato se je s Srbi lahko dobro pomenil. Srbi so mu pravili, da dobe Bosno in Hercegovino, Srem do Banata. Do ruske meje da se razširi Srbija. Kmalu nato so Srbi z ujetniki odkorakali. Korakali so 11 dni, nakar so prišli v Valjevo. V vseh enajstih dneh je vsak ujetnik dobil samo dva kruha. Iz Valjeva so ujetnike peljali v Niš. Okolu 10. oktobra je bilo ondi okoli 6000 naših ujetnikov.

Na naše vprašanje, ako je res, kar se je nedavno govorilo po Ljubljani, da imajo Srbi v Nišu poseben oddelek za slovenske in hrvatske ujetnike, je Koren to odločno zanikal ter pristavil, da Srbi z našimi ujetniki zelo slabo ravnajo. O tem je pripovedoval: Srbi so nas v Nišu nastanili v artiljerijskih hlevih. V prostoru, kjer bi bilo prostora za 350 mož, nas je bilo 1000 in še več. Oni, ki niso mogli več v hlev, so morali spati zunaj na golih tleh. V hlev so nam prve dni dali za tri prste slame. Ta slama je ondi obležala, da se je spremenila v prah in končno v blato. »Od 17. do 25. okt. smo morali sedeč spati, kdor bi se raztegnil, dobil bi od nadzornikov, ki so ves čas hodili med nami, takoj z žilovko. Sploh je pretepanje z žilovko za vsako malenkost na dnevnem redu. Zadnje dni, ki sem jih preživel v tem strašnem položaju, smo zjutraj med nami dobili vedno kake štiri mrtvece. Bili so čudno črni v obraz. Umrli so menda od napora, slabosti in slabega zraka.

Ob 5. uri do pol 6. ure zjutraj smo že morali čakati na delo. Celo mnogi ranjenci so morali biti tu. Mnogi so bili bosi, skoro goli in so tako zelo zmrzovali. Ko smo mi odšli, so ranjenci dalje čakali. Okolu 10. ure je prišel zdravnik ter je en zdravnik v eni uri »pregledal« 600 do 800 mož. Oni, ki ni imel zunanjih poškodb in je imel notranjo bolezen, je drugi dan moral na delo.

Delo so nam razdelili po našem »profesionu«. Kdor ni znal nobene obrti, je moral na kolodvoru razkladati tovore ali na kopati utrdbe in delati pota. Delalo se je od zgodnje jutranje ure do temne noči. Vse to smo morali delati brez plače, noben od nas ni videl niti vinarja.

Ko so naši zasedli Srbijo, je prihajalo v Niš vedno več vlakov s tovori. Ujetniki so morali razkladati cele noči. Delati so morali deset noči skoro neprenehoma. Od 17. do 25. decembra smo dobili za hrano malo kruha in prav malo slanine. Ob nedeljah smo tudi delali. Med ujetniki sem večkrat govoril z Franc Ihanom iz Zagorice pri Zatičini, z Franc Zdešarjem iz vasi Brdo pri Viču, z Mihaelom Ravnikom iz Bohinjske Bele in s poročnikom Sponza iz Trsta.

Zadnji čas so me Srbi uporabili za popravljalna dela v neki šoli. Tam sem popravljal peči in zid belil. Z menoj je delal neki 46 let stari Slovenec — kako se je pisal, ne vem — ime mu je bilo Matija, po poklicu je bil čevljar in doma menda iz Radovljice. S tovarišem sva si preskrbela 12 srbskih dinarjev. Za ta denar sva si preskrbela dve srbski uniformi, naši pa sva imela spodaj. Tako sva se izmuznila. Imela sva še precej sreče. Pet dni sva neovirano hodila po hostah. Drugi dan se je mojemu tovarišu pripetila nesreča. Padla sva namreč v mraku preko neke skale pet metrov globoko. Moj tovariš si je pri tem padcu zlomil roko. Kljub temu je je pa hodil dalje . . . Ko sva hodila peti dan, zapaziva z nekega brda v dolini veliko vas, nekak trg. Mračilo se je že. V bližini so bili pastirji, ki so naju opazili. Nekaj pastirjev je teklo v vas. Čul sem krik pastirjev, da sta na brdu dva človeka srbsko napravljena, ki imata »švabske torbe«. Drugi pastirji so prihiteli k nama. Bila sva popolnoma izmučena in udala sva se v svojo usodo. Pa še bi se izmuznila, da moj tovariš ni ves čas govoril

vzbudila mnogo velikega v človeku? Veliko, močno, plemenito. Človek je pozabil nase, zopet se je zbudila udanost do oblasti in požrtvovalnost za skupnost, kakor junaki so šli možje v boj. Tako se je tudi v srcih žena vzbudilo veliko in plemenito, ki je bilo rojeno z Kalvarijo. Rodil se bo junaški rod, ki bo prestal stoletja. To je velikost vseh žrtev.

Človeštvo tedaj živi od smrti. Žrtvuje se lastni jaz in visoko se drži prapor resnice in pravice. To velja tudi za žene! Kakšnega pomena za to vojsko so žrtve žena in otrok? Kar manjka možem na vernosti in čednosti, to naj nadomesti daritev čiste žene in nedolžnega otroka Iz žrtev posameznega nastane socialni red. Seveda je žrtev nekaj človeški naravi nasprotnega in zato smo potrebni božjega navdihnjenja, da dobimo zopet moč za žrtve. Pomen žrtve smo videli na Kalvariji. In kar je Kristus rešil, to govori tudi sedanja vojska.

Da spoznamo pravo vrednost žrtev in delovanja, nas navaja mistika darovanja, prodre v pravo idejo žrtve. Najprvo potrebujemo volje za žrtve, katere moramo sedaj vsi doprinašati, pa jih ne prinašamo vsi v pravem razpoloženju. Eni se dajo k žrtveniku voditi, drugi morda samo neradovoljno. Ti ne bodo dobili sadov darovanja. Vsi moramo nastopiti pot k žrtveniku s celo dušo in zato vzeti nase vse težave dneva. Zaglejmo se v Kristusa! Če gledamo njegov boj in upanje, bomo čutili tudi mi, kako se bo vsa sila naravnega odpora polegla, čutili bomo, kako višji svet sili v razburkano notranjost, kako priteka moč, kako izginja nevolja, in daje mesto tihi udanosti, ki šepeta: »Oče, ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi.« Občutili bomo, kako prihaja angel s tolažbo: »Pojdi in vstani! Ura je prišla.«

Grozen potres v Italiji.

Strahovitosti se je v sedanjih strašnih časih svet navadil. A poročilo o velikem potresu v Italiji je strašno dovolj, da vzbuja pozornost sveta, ki se je navadil sprejemati poročila o padlih stotisočerih žrtvah, ki jih zahteva vojska. V sredo se je stresla zemlja v rimski okolici. Veliko krajev je uničenih. Največ je trpelo mesto Avezzano, kjer je bilo, kakor trde vsa poročila, ubitih do 11.000 ljudi. Ranjence so prepeljavali v Rim, ki ga je tudi obiskal potres. Obiskal je ranjence, jih tolažil in razdeljeval med nje darila tudi sv. oče papež Benedikt XV., ki je zato zapustil Vatikan. Italijanski kralj se je takoj odpeljal v ponesrečene kraje tolažit prebivalstvo. Iz Italije smo vajeni poročil o strašnih potresih, a tako strašnega potresa s tolikimi žrtvami že dolgo tudi Italija ni doživela.

Italija ne sprejme zdaj nobene inozemske podporne akcije.

Rim, 15. januarja. (Kor. urad.) »Giornale d' Italia« poroča: Neko inozemsko poslaništvo je izrazilo željo o inozemski podporni akciji žrtvam zadnjega potresa, podobno oni ob potresu v Messini. Italijanska vlada je izjavila, da v sedanjem času ne more sprejeti nobene akcije Italiji v korist bodisi s strani nevtralnih, bodisi s strani vojskujočih se držav.

Nad 1500 ljudi ubitih v Magliano del Marsi.

Rim, 15. januarja. (Kor. urad.) »Messagero« objavlja: Neki iz Magliano del Marsi došli begunec pripoveduje, da je bilo tam vsled potresa ubitih nad 1500 ljudi; rešilo se jih je le približno 200. Požari so končali uničenje.

Potres v Neapelju. — Vsled potresa nastalo jezero. — Zemeljska plast se znižala.

Neapelj, 15. januarja. Potres je prebivalstvo zelo prestrašil. Včeraj, ko sta potekla že dva dneva po potresu, se veliko ljudi še ne upa vrniti v hiše. Prebivajo rajši na mrazu pod milim nebom. Sunek 12. t. m. zjutraj je bil strašen. Zemlja se je tresla valovito štiri sekunde. V mnogih krajih niso ljudje mogli več bežati iz hiš. Ne vé se, koliko živih ljudi še leži pod razvalinami. V Neaplju so bile takoj vse ceste polne prestrašenih prebivalcev. Na kolodvoru se je trlo ljudi, ker je tripolitanski guverner nameraval odpotovati. Prefekt je takoj pozval vojaštvo na pomoč. Kmalu nato so zahtevali pomoč v vseh krajih province. Iz Salerna so poročali, da število vojakov ne zadošča. Vožnja v kraje, ki jih je opustošil potres, nudi strašne prizore. Tiste hiše, ki še stoje, se še najbrže podero; večina hiš je podrtih. Pri kraju Ruscello Crienna je vsled potresa nastalo 200 metrov dolgo jezero. Splošno so zapazili, da se je zemeljska plast na več mestih znatno znižala.

30.000 žrtev potresa. — 115 potresnih sunkov.

Rim, 15. januarja. Po zasebnih poročilih so dozdaj dognali, **da je bilo ubitih vsled potresa 30.000 oseb.** Potresna opazovalnica v Rimu je zabeležila od včeraj 115 zemeljskih sunkov.

Nova strašna poročila o potresu.

Rim, 15. januarja. (Kor. urad.) »Messagero« poroča: Število žrtev, ki leže v Avezzanu pod razvalinami, cenijo na 11.000. V kraju Cappadocia ne morejo bivati ljudje v nobeni hiši. Podrla se je cerkev. Prebivalci tabore pod milim nebom na zasneženih cestah. V kraju Castello del Fiume so se podrle skoraj vse hiše. Izpod razvalin so izvlekli le 20 mrličev. Boje se, da leži pod razvalinami še 30 oseb. Kraja Alba Fucense ni več. Zdi se, da tu ni nihče ostal živ. V Scurola-Marsicana je podrtih polovico poslopij. Labelle tvori kup razvalin, pod katerimi leži več sto mrtvih. Polovica poslopij se je podrla v Magliana del Marsi. Ubitih je bilo baje v tem kraju 1300 ljudi. Cese je popolnoma uničeno. Med 500 prebivalci jih je ostalo le 30 živih. Capelle del Marsi tvori kup razvalin, pod katerimi leži 1300 žrtev. Uničen je tudi kraj San Benedetto; skoraj vsi prebivalci, 3000 ljudi, so pokopani pod razvalinami. Uničena sta tudi kraja Ortuchio in Gioia del Marsi, ki štejeta 2400 in 3500 prebivalcev. V kraju Pescina je ostala nepoškodovana le ena četrtina hiš. Sodijo, da je bilo tu ubitih 4000 ljudi, polovica vsega prebivalstva.

Potres povzročil tudi na otoku Elba veliko škode.

Livorno, 15. januarja. Potres je napravil tudi na otoku Elba veliko škode. Podrlo se je veliko hiš. Pristanišče Portefarraio je najbrže založeno, ker več ladij brezžično brzojavlja, da se vrnejo v Livorno, ker ne morejo v pristanišče. Reden promet z otokom Elba se je zato včeraj prekinil.

Rešilna dela v Avezzanu.

Avezzano, 15. januarja. (Kor. urad.) Ugodno vreme olajšuje vojakom in pomožnemu zboru rešilna dela. Ponoči je bilo zelo mrzlo, a dela so nadaljevali zelo goreče. Potrjuje se, da je ušla smrti le ena desetina prebivalstva. Nekaj ranjencev so še rešili. V nekaterih krajih čujejo še stokanje izpod razvalin. Pripravljajo se, da prično pokopavati mrliče, ker se že razširja mrliški vzduh. Minister javnih del je dolgo hodil med razvalinami mesta in je izdajal nadaljnje odredbe.

Pogibelj treh mest.

Rim, 10. januarja. (Zakasnelo došlo.) Tu sem se poroča, da so uničeni po potresu kraji Cerchio z 2500, Celano z 9000 in Pescina z 10.000 prebivalci.

V Pescini mrtvih 4500 oseb. — Opustošenja v Sori. — V Sori krog 400 oseb ubitih.

Rim, 15. januarja. (Kor. urad.) »Giornale d' Italia« poroča iz Pescine, da so potres tudi ondi spremljale strašne posledice. Od 6000 prebivalcev je ostalo živih le 1500. Rešilna akcija se ima boriti z velikimi nevarnostmi in le počasi napreduje. Pri tem vlada oster mraz. — Istemu listu poročajo iz Sore, da ondi število žrtev, dasi je mesto skoro popolnoma porušeno, vendar ni tako veliko, kakor so se izprva bali. Mesto šteje 17.000 prebivalcev, pa so doslej našli pod razvalinami vsega 60 mrtvih. Krog 300 je vsekako še zasutih. »Tribuni« pa poročajo iz Sore, da so se na tamkajšnjem pokopališču pokazale po več metrov dolge razpoke, iz katerih prihaja žveplena sopara, na nekaterih mestih pa brizgajo iz njih curki vrele žveplene vode.

Sora, 15. januarja. (Kor. urad.) Iz Rima so dospele nove čete s šotori za prebivalstvo, ki nima strehe. Tekom dneva so izkopali izpod razvalin kakih 60 mrličev. 100 ranjencev so spravili v Caserto. Sodi se, da znaša število mrtvih v Sori 300—400.

Sv. oče papež Benedikt XV. med potresom.

Rim, 15. januarja. Sv. oče se je podal že v svojo zasebno knjižnico, ko začuti lahen sunek. Takoj nato prihiti službujoči komornik Baggiani, za njim pa komorni načelnik monsignor Fans v knjižnico sveeega očeta. Bila sta tako razburjena, da ju je moral miriti sv. oče. Kardinal državni tajnik Gaspari je maševal, ko se je potreslo. Takoj je prekinil sv. mašo in je hitel v prostore sv. očeta. Vatikana potres ni poškodoval.

Kralj med potresom.

Rim, 15. januarja. Kralj je pisal v svoji delavnici, ko se je prvič hudo potreslo. Skočil je od dela in hitel v bližnjo sobo kraljice, ki je bila navzoča pri otrocih, ki so se učili peti. Ko se je prepričal, da je kraljevska rodbina mirna, je hitel k telefonu in vprašal v ministrstvu notranjih zadev o podrobnostih potresa. Ukazal je, naj mu takoj poročajo o podrobnostih.

Civilni komisar za potresno ozemlje.

Rim, 15. januarja. Vlada je imenovala za potresno ozemlje civilnega komisarja in mu izročila posebna pooblastila. Danes so poslali iz Avezzana in iz drugih potresnih krajev prve fotografije. Opustošenje je strašno.

O obisku ranjencev

po sv. očetu piše »Grazer Volksblatt«: Papeštvu se mora mednarodno zavarovati njegova suvereniteta. Kaj je bližje, kakor domneva, da bodoča velika mirovna konferenca, ki bo zborovala morebiti v Rimu, reši to vprašanje in dovede do miru med cerkvijo in državo v Italiji, ne da bi bil v nevarnosti obstoj združene Italije. Obisk ranjencev po papežu Benediktu XV. ni nameraval popustitev Vatikana, marveč je resno svarilo, naj se sedanji dragoceni in težavni čas ne potrati in naj se porabi za to, da zaceli rane, ki jih je zadal prejšnji čas . Na tem, da se zacelijo in pozdravijo, ni interesirano zgolj papeštvo, marveč tudi italijanska država.

Italijanski kralj obiskava ranjence.

Rim, 15. januarja. (Kor. urad.) Popol dne je obiskal kralj ranjence v bolnišnicah.

Vojska z Rusi.

Sovražne operacije v Karpatih so se po odbitem ruskem napadu čez Czeremeho ustavile. Če se bo pričela nova ruska akcija po došlih ojačenjih, še ni jasno.

Na črti Dunajec so razvile naše čete živahno delavnost. Mogoče, da je dal temu povod odhod ruskih čet od tu proti Nidi. Naš artiljer. ogenj je zadal sovražniku veliko škodo. Rusi so bili prisiljeni, da so vsled silnega učinka naših motornih baterij zapustili več opirališč svoje fronte.

Ob Nidi so izredno težke ruske izgube prisilile sovražnika k prehodni bojni pavzi. Težki boji zadnjih dni so bili v dvojnem oziru uspešni za naše orožje. Mi nismo samo odbili sovražnikov z velikimi četami izvršeni naval, ampak smo v protiakcijah pridobili na prostoru. To velja posebno za ozemlje jugozahodno od Checiny.

Na severnem Poljskem so napravili naši zavezniki velik napredek v smeri proti Biali (severovzhodno od Rawe), vsled česar bodo sosednje ruske postojanke kmalu postale nevzdržljive. Tudi napad proti Mszczonowu (vzhodno od Skieonievic) dobro napreduje. Če bo odločitev že od sredi decembra trajajoče bitke padla na severnem Poljskem, se še ne more reči.

HUD ARTILJERIJSKI BOJ OB DUNAJCU. — V KARPATIH VLADA MIR.

Dunaj, 15. januarja. Uradno se razglaša: Med tem ko so na Rusko-Poljskem le na posameznih točkah grmeli

---

v gorenjskem narečju. Tako pa moja srbščina ni mnogo pomagala.

Peljali so naju v vas in zaprli v nekak občinski zapor ter naju zastražili s trojno stražo. Dva stražarja sta spala v najini »sobi«, vsak je imel za orožje nož, tretji je pa s puško stal pred vrati. Po noči sem prosil stražnika, naj me eden spremi nekoliko vun. Mož mi je ugodil in takrat sem se dobro ozrl okolu sebe kak je kraj in na katero stran bi bilo mogoče pobegniti. Nato sva s stražnikom šla nazaj v zapor. Mene je pa vedno bolj vilo. Stokal sem in prosil stražnika, naj gre še enkrat z menoj ven. Zopet sem bil uslišan. Ko prideva na hodnik, je mesec lepo razsvetil. Ko prideva pred hišo, tiho skočim ob senci pri zidu na nasprotno stran in ob hiši tečem dalje, kar me noge nosijo. Moj stražnik je tekel z nožem za menoj. Ko sem videl, da ima le še par korakov do mene, poberem težak kamen in ga vržem proti njegovi glavi. Zadel sem ga. Zgrudil se je. V tem je še tekel za menoj stražnik, ki je imel puško in katerega je šum vzdramil. Mesec je imel usmiljenje z menoj. Skril se je za oblak, jaz sem se stisnil v temo ob nekem vogalu in stražnik je letel mimo mene . . . Nisem ga videl več.

Jaz pa sem hodil dalje celo noč. Mislil sem na ubogega prijatelja, katerega nisem mogel vzeti s seboj. Vedel sem, da je bilo v Nišu ustreljenih nekaj ujetnikov, katere so na begu prijeli in žalostil sem se za prijateljem, katerega čaka skoro gotovo ravno ista usoda. Tri dni sem hodil sam po planinah in zopet v doline, preplaval sem dve vodi. In zopet sem šel na visoke hribe . . . Tam sem zopet naletel na pastirje. Izpraševal sem jih, kako daleč je še do Bolgarije. Pravili so mi, da je do meje tri ure, da oni znajo za pot, da pa je skozi mejo nemogoče priti, ker je meja zelo zastražena. Imel sem pri sebi še en dinar. Ta dinar sem dal nekemu pastirju in ga prosil, naj me pelje do meje. Pastir mi je to obljubil in šla sva. Njegovi prijatelji pa so s čredami tudi odhajali. Hodila sva kake pol ure, nakrat pa zapaziva, da se dviga ob gozdu dim. Bila sva v bližini hiš. Pastir, kateremu sem dal zadnji dinar, me je po ovinkih hotel zapeljati v vas. Da bi tega ob pravem času ne zapazil, bil bi izgubljen. Hitro sem skočil v stran. Pa kmalu je bila za menoj skoro cela vas s pastirji in tremi velikimi psi. Čul sem vpitje, da moram obstati. Dva psa sta bila kmalu pri meni. Imel sem pri sebi velik »fovč« — mož ga je izvlekel in ga pokazal — in s »fovčem« sem sprejel boj z zverino. Oba psa sta v par trenotkih ležala v krvi pred menoj. Bežal sem še nekoliko, nato sem pa splezal na neko visoko drevo. Na drevesu sem se privezal, da ne bi padel z drevesa, ako bi zaspal. Čul sem, kako zasledovalci streljajo v gozd. Bilo je gotovo kakih 40 strelov. Na drevesu sem ostal približno od desete ure dopoldne do 6. ure zvečer.

To noč sem ostal v gozdu. Zjutraj na vse zgodaj sem zavil na levo stran, ker sem si mislil, da je v oni smeri bolgarsko-srbska meja. In res, kmalu sem z neke višine zapazil, kako stoje straže ob meji . . . Srbske straže sem dobro razločil, straže, ki so stale nekoliko oddaljene, bi bile po mojem mnenju morale biti bolgarske. Srbske straže so stale oddaljene druga od druge 18 do 20 korakov. Počasi sem se plazil 800 korakov do straž, potem pa mirno obležal. Tako sem čakal do 1. ure zjutraj. Takrat je mesec lepo svetil, da sem lahko videl, kje in kako straže stoje. Črevlje sem si privezal na hrbet, po vseh štirih sem se plazil naprej in srečno sem tako ves opraskan prišel skozi prvo stražo. Druga straža, kakih 500 korakov dalje v dolini, je bila bolgarska. Da je to res, sem se prepričal šele po dolgem čakanju. Čakal sem, zarit v travo in kamenje, do 10. ure dopoldne, da je solnce krepko sijalo in sem tako straže lahko dobro razločil. Obrnil sem se na levo ne da bi me bolgarske straže zapazile in prišel sem do treh hiš, kjer sem dobil starega, dobrosrčnega Bolgara. Ta dobri bolgarski starček mi je dal kruha, drugo spodnjo obleko ter me peljal kakih 600 korakov dalje do večjega kraja, kjer me je izročil bolgarski komandi. Bolgarski stotnik me je lepo prevzel. Ko so me obrili — zrastla mi je velika brada — me je stotnik izročil policiji, ki me je poslala v Sofijo.

V Sofiji so me zaprli. Mislili so, da sem ogleduh. Jaz sem zahteval, da me peljajo h konzulu ali naj pa konzul k meni pride. Rekel sem, da prej ne bom nič govoril, in res sem ves čas molčal. Tri dni sem tako čakal. Četrti dan je prišel v zapor preiskovalni sodnik in ž njim naš konzul. K sreči sem imel pri sebi pismo, ki mi ga je žena pisala v srbsko vojno ujetništvo. To je bil moj edini dokument, da sem res vojni ujetnik. Pismo moje žene Marije je bila moja sreča. Tako so me po kratkem izpraševanju izpustili. Bil sem prost, pa brez sredstev. Na našem konzulatu v Sofiji sem dobil podporo, da sem si kupil tudi civilno obleko in potni list. Tako sem skozi Bolgarijo do meje in skozi Rumunijo potoval v civilni obleki kot profesijonist.

Na meji sem se javil našemu vojnemu poveljstvu. Tu so me zopet preoblekli. Dobil sem zopet vojaško opravo. Iz Braševa sem dobil spremnico v Ljubljano, kamor sem prišel zelo prehlajen.

Zakaj sem pobegnil? Obupal sem. Jesti mi niso dali, tepli so nas večkrat, vse polno je bilo mrčesa, mislil sem si, če tu obolim, se nihče ne bo brigal zame in takrat sem pričel misliti na svojo družino. Misel nanjo me je dvignila. Bilo je ravno na sveti večer 24. decembra. Devet dni sem bil na begu.

Tako pogumni Koren. Že zadnjič smo čitali v čeških listih pismo nekega Čeha, ki piše, da Srbi postopajo z našimi ujetniki silno slabo. V naši državi se z ujetniki pač lepše postopa. Čas bi torej že bil, da se od naše strani uvede odločna akcija, ki naj Srbe prisili ravnati z našimi ujetniki na Srbskem tako, kakor mi z njihovimi postopamo.

topovi in pokale strojne puške, je bil včeraj ob Dunajcu silen artiljerijski boj v teku. Posebno naša težka artiljerija je dobro delovala; zažgala je veliko skladišče sovražnika in prisilila po nekaterih strelih dobro postavljeno sovražno baterijo, da je utihnila.

V Karpatih vlada mir. Čimdalje hujši mraz vpliva na bojne operacije.

Namestnik načelnika general. štaba:
pl. Höfer, fml.

NEMŠKI USPEH SEVEROVZHODNO OD RAWE.

Berolin, 15. januarja. Veliki glavni stan poroča: Na vzhodnem Pruskem in na severnem Poljskem ni nobene spremembe.

Napadi na Poljskem zahodno od Visle počasi napredujejo. Pri osvojitvi nekega opirališča severovzhodno od Rawe je padlo v naše roke 500 ruskih ujetnikov in tri strojne puške. Silni ruski protinapadi so bili z najtežjimi izgubami odbiti.

Najvišje armadno vodstvo.

SOVRAŽNIKOVO PRIZNANJE NAŠI ARMADI.

Trojnemu sporazumu prijazen ženevski »Journal« piše pod naslovom: »Vojaški položaj Avstrije«:

Tisti, ki so armado Franca Jožefa smatrali za nesposobno, so se zelo motili: močna je in še razpolaga s pomembnimi rezervami. Pred vsem so se dosedaj hrabro bili Ogri. Avstrijska infanterija je ena prvih na svetu, kavalerija je najboljše izšolana in sedi trdno v sedlu. Če se tudi ne more zamolčati, da se je v nekaterih slovanskih polkih dogodilo nekaj uporov (že zdavnaj ovržena izmišljotinatrehsporazumnikov; op. »Köln. Ztg.«), vendar so ti pojavi omejeni na posamezne slučaje, kar je pa ostalo brez vsakega vpliva na vojne operacije. Na vsak način je Avstro-Ogrska bila vedno ena najmočnejših vojaških sil na svetu. To kaže danes in bo ta svoj vojaški pomen najbrže obdržala tudi v bodoče.

RUSKO URADNO POROČILO.

Haag, 15. januarja. Najnovejše poročilo ruskega generalnega štaba se glasi: Na levem bregu Visle so Nemci 11. januarja ves dan poskušali napadati našo fronto. Dosedanji napadi pa so bili odbiti. V okolici vasi Suhe je prešel sovražnik k trdovratni ofenzivi, ki je bila brez uspeha. Pri vasi Moghely so šli dvakrat proti naši fronti. Zvečer so se naše predneje straže priplazile do nemških strelskih jarkov, kamor so vrgle granate. Dne 10. januarja so Nemci ponoči napadli pri vasi Samice, kjer smo jih pa s pomočjo metalcev svetlobe mogli odbiti. Na vseh ostalih frontah ni nobene znatne izpremembe.

RUSKA POROČILA.

Kodanj, 15. januarja. Ruska uradna poročila omenjajo silne artiljerijske boje na fronti na celem levem bregu Visle in druge trdovratne napade Nemcev na gotovih točkah ob Bzuri. Severovzhodno od Rawe so v teku srditi boji. Pri Plocku Nemci neprestano napadajo. Na Visli nedaleč od otoka Janyčev so stopile v akcijo ruske ladje, vendar pa vsled sovražnega infanterijskega ognja niso mogle izkoristiti svojih uspehov.

Na črti Gorlice—Zaklyczin se še vedno razvijajo veliki boji, ne da bi padla odločitev.

Na ozemlju prelazov Uzsok in Rostoky so avstrijske čete v dosedaj brezuspešni ofenzivi, ki jim nalaga strašne izgube. V splošnem kaže vojna slika na vseh frontah premirje, katero imenuje »Armeebote« mir pred viharjem.

Po poročilu peterburškega lista »Djen« je mesto Tomszow vsled obstreljevanja zelo trpelo. Ruski vojni poročevalci povdarjajo, da se kljub sedanjemu premirju pripravlja odločilna faza sedanjega vojnega dejanja. Pozorišče krize za oba dela bo prostor pred Varšavo, kjer zavezniki obupno napadajo.

Skiernewska, predkraj Skierniewic, je popolnoma porušena, mesto samo zelo poškodovano, posebno cesta proti Varšavi in Rawki kažeta kup razvalin.

GENERAL DANKL O VOJNEM VODSTVU.

Dunaj, 15. januarja. Vojni poročevalec dunajske »Reichspost« poroča: Poveljnik prve armade general Dankl je sprejel v sredo vojne poročevalce, ki so bili odposlani k prvi armadi in jih tako-le nagovoril: »Veselim se, da morem gospode pozdraviti pri prvi armadi. Ljubo mi je, da poročajo gospodje o življenju in delovanju prve armade. Povejte, v kakih težavah se morajo čete bojevati in vztrajati. Ta svetovna vojska ni samo boj armad, ampak tudi boj narodov. Prej so se bile tri do štiri bitke. S tem je padla odločitev. Usoda je bila zapečatena. Danes je vojska pravtako vojska pušk in topov, kakor lopat in brzojavne žice. Sedaj stojimo v tedne dolgem borenju neprestano pred novimi kolosalnimi frontami, ki nastajajo iz zemlje. Čete se globoko vkopljejo in kljub najdrznejšim napadom, sijajnim junaštvom, so vedno pred novimi postojankami, novimi zidovi, ki ponovno zahtevajo nove razvrstitve lastnih čet in priprave za nove napade, kar vzame obilo časa. Ne glede na vse to pa ostane odločilna moralična sila armade kakor tudi prebivalstva. Kdor bo najdelj in najtrdovratnejše vztrajal, ta bo končno izvojeval uspeh.

ANGLEŽI O BOJIH NA POLJSKEM.

Kodanj, 15. januarja. »Daily News« izve iz Peterburga: Rusi silijo na južnem Poljskem z močnimi silami na celi fronti proti zahodu. Bolj severno se pa trudijo Nemci, da bi prisilili Ruse, da obdrže svoje glavne sile zahodno od Varšave.

OBRAMBA VARŠAVE.

Bukarešt, 15. januarja. »La Politique« piše: V ruskem glavnem stanu pri Varšavi se je vršilo posvetovanje uglednih vojskovodij. Namen tega posvetovanja je bilo vprašanje, če ne morejo ruske postojanke na levem bregu vzdržati do konca vojnih operacij. Z večino glasov se je odločilo, da se Varšava izprazni, nasprotno se pa Nowgeorgijewsk in Ivangorod branita z vsemi danimi sredstvi. Ruska milijonska armada bi se mogla tedaj postaviti na drugi obrambni črti med trdnjavama Brestlitowsk in Kowno. Ta sklep ruskih generalov je potreboval le še potrdila od strani vrhovnega poveljnika velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča. Ta je pa izjavil, potem ko si je pridržal eno uro pomisleka, da se mora Varšava braniti do zadnje kapljice krvi; v slučaju da sovražnik vdre v mesto, se bo to moglo izvršiti le preko trupla velikega kneza.

TEŽKI BOJI NA RUSKI SVETI VEČER.

Rotterdam, 15. januarja. »Times« pišejo: Na ruski sveti večer je došlo do hudega boja med Nemci in Rusi. Snežilo je močno. V temi je bilo težko najti pot. Proti 10. uri po noči se je nenadoma pričel ogenj Nemcev in zdelo se je, da je ves horizont v plamenih. Nemci so bili od ruske fronte oddaljeni komaj 1500 m. Šele proti polnoči je ogenj pričel polagoma ponehavati, dokler ni popolnoma prenehal.

JUNAŠTVA PRVEGA POLKA POLJSKIH LEGIONARJEV.

Krakov, 15. januarja. »Napred« poroča iz Karpatov, da je prvi polk poljskih legijonarjev pri L. porazil ruske čete; legijonarji so desetkrat naskočili in popolnoma uničili ruski pešpolk Bendery. 3000 Rusov je ostalo mrtvih, a 11 častnikov in 600 mož je bilo ujetih.

MIR NA SEVERNEM BOJIŠČU.

Vojni dopisnik »Az Esta« poroča iz vojnega stana:

Na Rusko-Poljskem bojišču in v Karpatih je mir. Razen majhnih bojev prednjih čet se ni nič pomembnega zgodilo.

× × ×

PRED PRZEMYSLOM RUSI DOSEDAJ 100.000 MOŽ IZGUBILI.

Budimpešta, 15. januarja. »Pester Lloyd« poroča: Od prvega obleganja, ko so izgubili Rusi 70.000 mož, se je število izgube pomnožilo na 100.000 mož. Posadka je ob svojih izpadih nedavno vzela sovražniku neko predpolje.

LVOVSKE ŠOLE ZAPRTE IN ŠOLSKO PREMOŽENJE ZAPLENJENO.

Krakov, 15. januarja. Tukajšnji listi posnemajo iz semkaj došle »Kijevske Misli«, da so Rusi v Lvovu odredili, da se zapro vsi tamkajšnji šolski zavodi in njihovo premoženje zapleni.

V KRAKOVU.

Vojni dopisnik »Wiener Allgemeine Zeitung« brzojavlja 15. t. m.: Med vožnjo k vojskini četi sem se pripeljal danes v Krakov, ki je tvoril še pred dnevi tretjič brezuspešen smoter ruske taktike. Pred 14 dnevi se je čulo gromenje topov v mestu, a zdaj so ruske sanje le še za nje oddaljena bajka. Žive v lepem, elegantnem mestu tako, kakor navadno. Na promenadah, v restavracijah in v kavarnah se nudi živahna slika bogatega, modernega mesta. Po mestu se vozijo kočije, lepe ženske jezdijo konje. V mestnem gledališču se igra vsak dan, v gledališču »Nowosci« dvakrat na teden. Igrajo poleg del poljskih pisateljev dela Bissona in Sardoua. Zvečer se takoj izpozna, da živimo med vojsko v trdnjavi. Gledališče je končano ob pol 10. uri, ob 10. uri mora prenehati vsako življenje. Podnevi je pa tu jako živahno. Po cestah marširajo nove čete v novih zimskih oblekah, mesto telečnjakov nosijo nahrbtnike. Na Visli plavajo mali vojaški parniki. Častniki prihajajo iz utrdb v mesto, da počivajo po tedenskem, napornem delu. Zvečer po 10. uri pogase povsod luči, življenje utihne. Wawel zagrinja sneg, blesketajo se bajoneti patrulj. Ponosno se dviga stari grad Jageloncev in zvesto straži mesto.

RUSKI UJETNIKI V KRAKOVU.

»Nowa Reforma« 13. t. m. piše: Zadnje dni dovažajo v Krakov velike transporte zdravih in ranjenih ruskih ujetnikov iz bitk ob Nidi in v Galiciji. Ujetniki so polni nadležnega mrčesa.

POLOŽAJ V SOSNOWICAH. — AVSTRIJA IN NEMČIJA ZA BEDNO PREBIVALSTVO.

Krakov, 15. januarja. »Nowa Reforma« poroča iz Sosnowic na Ruskem Poljskem: Na tukajšnjem kolodvoru je prebivalstvo namestilo sliki cesarjev Franca Jožefa in Viljema ter ju okitilo z zelenjem in cvetjem. Z avstrijskimi četami je dospelo tudi mnogo poljskih legijonarjev. Tovarniško prebivalstvo je do prihoda zaveznikih čet trpelo strašno bedo in na tisoče delavskih otrok je prosjačilo po cestah. Tej bedi se je sedaj deloma že odpomoglo. Za nemškimi in avstrijskimi četami je iz Nemčije in Avstrije kmalu dospelo več vagonov živil, ki so jih takoj razdelili med bedno prebivalstvo.

Z GALIŠKEGA BOJIŠČA.

Dunaj. Wiedenski Kurjer Polski« poroča: Kljub velikim bojem je ostala Rawaruska precej nepoškodovana in je le deloma uničena. Skoraj popolnoma so ostali nepoškodovani kraji med Rawarusko in Zolkiewem, dasi so se bili pri Magierowu ljuti boji. Upepeljena sta kraja Hrebenne in Lubycza. V Belzecu je zgorela parna žaga; porušenih je tudi več hiš. Grad knezov Puzyna v Navolu ni poškodovan, mesto je pa popolnoma zgorelo. Oplenjen je bil grad barona Wattmanna v Rudi, od sosednega mesta Cieszanow so ostale le razvaline.

PORUŠENI KRAJI.

»Kurjer Warszawski« poroča: Ustavil se je trgovinski promet na južnem Poljskem, osobito v guberniji Kielce, kateri se približujejo zavezniki. Tvornice počivajo. Živila se draže. Primanjkuje mesa. Požar je uničil v okraju Navoradomsk veliko krajev: Jožefov, Stohnecko, Krasice, Kuszyna, Kuzmica in veliko vasi. V okraju Opoczyn so vzeli kmetom 2000 konj. Polja zato ni mogoče obdelavati. Uničeni ali požgani so: Rudniki, Rzesany, Wancerzow, Drzewica. — Iz Varšave se nadalje poroča: Položaj v okraju Kozienicz je brezupen; le razvaline so še prej cvetoči kraji, kakor Sieciechow, Gniewoczew, Brzezina, Grabow, Pakrola in drugi. Brez strehe je nad 7000 premožnih posestnikov. Prebivalstvo strada.

PETROLEJSKA INDUSTRIJA V GALICIJI.

V Petrograd je prišla družba Angležev, ki so prosili rusko vlado, da bi podpirala petrolejska podjetja v Galiciji. Angleški podjetniki so si ogledali položaj v Galiciji ter se prepričali, da manjkajo prevozna sredstva. Prosijo torej rusko vlado, naj poskrbi, da se bodo v tem oziru povrnile normalne razmere. Pri gališki petrolejski industriji so angleške družbe udeležene s kapitalom 125 milijonov kron.

RAZMERE V STANISLAVU.

Moravska Ostrava, 15. januarja. »Kuryer Polski« je dobil od svojega dunajskega dopisnika zanimiva obvestila, kaj pripovedujejo begunci o razmerah v Stanislavu. Skoraj vsak dan, tako poroča list, poizkušajo posamezni prebivalci uiti iz Stanislava, dasi vedo, da se s tem izpostavijo smrtni nevarnosti. Nedavno je pobegnil občinski sodnik Jäger, ker je bil zvedel, da ga sumijo vohunstva in da ima biti k smrti obsojen. Jäger je preko Ogrske dospel na Dunaj. Ravno tako sta nedavno pobegnila podžupan v predmestju Knihinim in neki gospod Nowodarski. Meščansko gardo so odpravili. Ker je primanjkovalo drobnega denarja, je magistrat v sporazumu s poveljnikom izdal 2kronske bankovce. Na ta način si pomagajo v vseh mestih, ki imajo Rusi zasedene. V predmestju Knihinim so kozaki sprva poizkušali pleniti, toda prebivalstvo, večinoma delavci, se jim je energično postavilo po robu. Pri vsakem takem poizkusu so bili kozaki temeljito nalateni ter so bežali, ker se zelo boje preiskave. Sedaj vlada mir. Zgodilo se je le eno nasilje nasproti neki ženski. Šole se ne smejo odpreti. Judje so izključeni iz vseh služb in so jim zaprti skoro vsi pridobitni viri. Ob zopetni otvoritvi obrata v velikih železniških delavnicah so bili vsi Judje izključeni iz službe. Za postajnega načelnika je bil imenovan eden dosedanjih nadzornikov iz železniškega ravnateljstva. Vlaki v notranjo Rusijo so precej številni. Časopisje prihaja iz Kijeva. Sodišča ne delujejo in v vseh kazenskih stvareh razsoja policija. Zločine kaznuje poveljnik, večinoma z vislicami. Obešenih je bilo tudi več kozakov. V mestu vlada strašna beda. Dobrodelnost je popolnoma prenehala iz enostavnega vzroka, ker nihče nima ničesar dati; ruska pomoč je zgolj teoretična. Čuti se veliko pomanjkanje dela.

KOZAŠKI KONJI V BOCHNI.

»Głos Narodu« (Krakov 14. t. m.) prinaša dopis iz Bochnie. Štiri dni po odhodu Rusov se v Bochni še vedno kažejo sledovi ruske vojske, dasi vsak dan precejšnje število delavcev snaži po mestu ter odstranja nerednosti. Na dvoriščih še čakajo veliki kupi gnoja, da jih odpeljejo. To prihaja odtod, ker so Rusi vsa pritlična stanovanja porabili za konjske hleve; kozaške konje so nastanili celo po nadstropjih, strme stopnjice niso kozaških konj prav nič ovirale.

NA BOJIŠČU PRI LODZU.

Vratislava, 15. januarja. »Lodzer Ztg.« podaja z bojišča pri Lodzu sledečo pretresljivo sliko: Pri porušenih strelskih jarkih se vidi ostanke žic in polno trupel. Tu leži truplo ruskega vojaka poljske narodnosti, ki je bil zadet od krogle, ko je bil zatopljen v molitev. V roki drži rožni venec in podobico Matere božje. Nekaj korakov proč je izdihnil nek nemški vojak. Zadela ga je smrtna krogla ravno, ko je pisal pismo. Nekončano pismo leži poleg njega. Začel je z besedami: »Predragi oče, jaz sem zdrav.« Dalje vojak ni pisal.

× × ×

BOJ ZA UZSOK.

Budimpešta, 15. januarja. V Karpatih se sedaj vrši boj v bližini prelaza Uzsok z veliko srditostjo. Naša artiljerija nadvladuje rusko in upati je, da bo prelaz kmalu v naših rokah.

RUSI NA MEJI KOMITATA BISTRICA.

Bistrica, 16. januarja. Poročevalec »Az Esta« piše: V eni včerajšnjih brzojavk sem omenil, da so se pri Radaucu v Bukovini razdelile ruske čete na dva dela. En del koraka proti jugu v smeri Sučava, drugi del koraka vzhodno proti Frassinu. Pri Frassinu so se ruske čete zopet razdelile. En del je odšel proti Kimpolungu, drugi del je odšel od Frassina proti vzhodu čez Izwor Moldowa proti Kirlibavi in nato v male vasi Lajosfalva, ki leži v komitatu Nasodbestercze.

Mi smo uničili poštna urada v Lajosfalvi in Kirlibavi. V razdalji par kilometrov proti zahodu leži ožina Radna, ki se imenuje tudi Rotunda. Zdi se, da bi Rusi prišli radi v posest te ožine.

Obmejne občine so popolnoma mirne, ker je splošno znano, da je na omenjenih točkah vse tako urejeno, da izključuje vsako nevarnost.

BOJI V DOLINI LATORCE.

Ungvar, 16. januarja. Danes je zopet prišlo poročilo, da je na zasneženih višinah med Fenyvesvölgy in Uzsok zmrznilo mnogo ruskih vojakov. V Ungu je mir. Položaj se sploh ni izpremenil. Sem došla poročila pravijo, da je prišlo v Beregu und v dolini Latorce do majhnih bojev. Povsodi pridobivamo tla.

Opomba uredništva: Slovaki imenujejo prelaz Uzsok Uskok, ker stanujejo v istem delu Slovaki in Rusini.

DUKLANSKI IN LUPKOVSKI PRELAZ V NAŠIH ROKAH. — RUSKA OJAČENJA. — RUSKI NAČRTI.

»Gazeta Krakowska« dne 13. t. m. piše:

Na severnem bojišču je splošno mirno. Le v Karpatih se čete gibljejo. **Duklanski in Lupkovski prelaz je v naših rokah.** Za Uzsoški prelaz se vršijo boji. Ruska fronta v Karpatih tja do južne Bukovine je dobila znatna ojačenja.

Na Poljskem in v zahodni Galiciji je dosti mirno; le artiljerija na obeh straneh deluje. To je posledica naših uspešnih napadov, s katerimi smo **Ruse vrgli iz njih utrjenih pozicij južno od Inowlodza in zahodno od Pinczowa.**

Iz ruskih poskusov, da bi pridobili tal med Bialo in Dunajcem, je razvidno, da ima rusko vrhovno poveljstvo še vedno namen tukaj prelomiti našo fronto in zabiti klin med avstrijsko in nemško vojsko, prodirati proti Krakovu in šlezijski meji. Med tem časom pa ruskim četam nad Dunajcem preti nevarnost, da jim bo odrezano umikanje.

Naši letalci so se zadnje dni odlikovali po drznih poizvedovalnih pole-

tih. Eden naših letalcev je bombardiral Kielce in razne točke, kjer se nahajajo ruska poveljstva.

× × ×

RUSKA ARTILJERIJA.

Neki zunanji strokovnjaški poročevalec piše:

O ruski poljski artiljeriji se govori, da se uporablja in strelja tako kakor francoska artiljerija in to je že morda res, da so že davno pred začetkom vojne prišli na Rusko francoski topničarski častniki, da izuče rusko topničarstvo po francoskem vzorcu. Dejstvo je, da se ruska artiljerija ne vstrelja kakor druge armade, ampak siplje na vse strani in ima tako obširno površino pod stalnim ognjem. Kakor zavezniki tako tudi Rusi porabijo precej municije in imajo tudi podobna kritja za postojanke svojih topov in baterij. Ni dvoma, da je artiljerija, tako pri Rusih kakor pri Francozih njihovo najboljše orožje. Vsega skupaj je ruska armada, ki je pritegnila tudi sibirske, turkestanske in deloma tudi kavkaške zbore, pripeljala s seboj na bojišče 440 vozečih in 43 gorskih baterij, poleg teh pa še 30 jezdečih, 24 kozaških baterij in 74 lahkih poljskih havbičnih baterij, katerih vsaka ima 6 topov. Težke artiljerije imajo samo 8 oddelkov; vsak oddelek ima 2 bateriji težkih poljskih havbic 15·2 cm kalibra po 4 topove in 1 baterijo 4 topov 10 cm kalibra. Vsega skupaj so imeli Rusi ob začetku vojne okoli 4400 poljskih topov, 440 lahkih poljskih havbic, 44 težkih poljskih havbic in 32 10 cm kanonov. Od te vsote pa so zmagovite avstrijske in nemške čete ugrabile čez 1000 kosov. To izgubo morajo Rusi precej občutiti čeprav se mora računati s tem, da ruska vojna uprava še razpolaga s številno rezervo poljskih in težkih topov, ki jih ima po raznih stojiščih in trdnjavah. Zelo dobro je ruska artiljerija založena z municijo in sicer ima topovska baterija 1232 strelov, šest baterij artiljerijske brigade pa ima pri baterijah 10.392 strelov in pri municijskem parku 12.144 strelov, skupno 22.536 strelov, tako imate obe artiljerijski brigadi 45.072 strelov. Za lahke poljske havbice ima baterija 960 strelov, municijskem parku 1080 strelov, skupno tedaj 2040 strelov.

× × ×

RUSKI REDOVI ZA SRBE IN ZAVEZNIKE.

Bukarešt, 15. januarja. Poseben ruski odbor, ki ga tvorijo visoki dostojanstveniki, je čez Bukarešt odpotoval v Niš, da izroči kralju Petru, prestolonasledniku Aleksandru in princu Juriju visoke redove. Iz Niša se poslanstvo poda na Francosko, da izroči odlikovanja tudi generaloma Joffre in French in se z njima pogovori.

RUSKI RED ZA SRBSKEGA KRALJA.

Stockholm, 15. januarja. Glasom petrograjskih poročil je car Nikolaj podelil srbskemu kralju Petru red sv. Andreja z meči.

Pogrešani vojaki.

Janez Torjan, 97. pp., 6. stotnija; pojasnila na Jožefo Torjan, posestnica, Harije 60 pri Ilirski Bistrici na Notranjskem. — Ivan Pregl, 87. pp., 9. stot.; pojasnila na R. Ivanuš, Struge pri Dobrepolju, Kranjsko. — Franc Tratnik, 17. pp., 5. stot.; pojasnila na Franc Tratnik, Lutrsko selo, Št. Peter pri Novem mestu. — Franc Zupančič in Franc Lauf iz Besnice pri Ljubljani; pojasnila na Antona Žagar, Besnica 25, p. Hrušica pri Ljubljani. — Martin Soptink, iz Št. Jeronima pri Celju, 87. pp., 3. stot.; pojasnila na Blaža Štrajhar, Limovce p. Trojane, Kranjsko. — Anton Godina, 7. lovski bataljon, 4. stot., iz Orehovice pri Št. Jerneju; pojasnila na Ant. Godina, Orehovica pri Št. Jerneju, Dolenjsko. — Franc Kos, 17. pp., 6. stot.; pojasnila na Karla Kos, pos., Loka pri Št. Jerneju, Dolenjsko. — Janez Javec iz Čadrga pri Tolminu, 27. pp., 13. stot.; pojasnila na Matija Jarec, Čadrg pri Tolminu ali pa na Jan. Ev. Jarec, kurat, Števerjan pri Gorici. — Blaž Lipuš, 4. dom. p.; pojasnila na Apolonijo Lipuš, Hrenova ul. 17, Ljubljana. — Franc Alauf, 27. dom. p., 13. stot.; pojasnila na Ano Alauf, Besnica št. 3, p. Spodnja Hrušica pri Ljubljani. — Andrej Sušnik, 17. pp., 13. stot.; pojasnila na Jero Sušnik, Ilovica št. 15, Ljubljana. — Jožef Jemec, 4. dom. p., iz Šmohorja na Koroškem; pojasnila na Jožefa Jemec, posestnik, Pešata št. 15, p. Dol pri Ljubljani. — Matevž Tomc in Jožef Tomc iz Gojzda nad Kamnikom; pojasnila na Marijo Tomc, Gojzd št. 2 nad Kamnikom. — Anton Pristovnik, 47. pp., 6. stot., iz Frama na Štajerskem; pojasnila na Antona Podkričnik, posestnik, Fram na Štajerskem. — Franc Hladnik, 27. dom. p., 10. stot.; pojasnila na Josipino Hladnik, Dolenji Logatec. — Milan Vrezec, učitelj v Skrljevem pri Krminu, 17. pp., 4. stot.; pojasnila na Avrelijo Vrezec, učiteljica, Veliki Trn pri Krškem, Dolenjsko. — Ivan Slamnjak, 7. lov. bat.; pojasnila na Cecilijo Slamnjak, Karlovska cesta št. 6, Ljubljana. — Alojz Mikuž, 27. pp., pozneje dodeljen 40. polj. top. polku; pojasnila na gostilno Mikuž, Kolodvorska ul. 3; Ljubljana. — Albin Tomažin, iz Podgozda, p. Dvor pri Žužemberku, 99. pp., 11. nad. stotnija; pojasnila na Ano Tomažin, p. Dvor, Dolenjsko. — Anton Zupančič, 17. pp., 8. stot.; pojasnila na Minko Zupančič, Višnja gora 36, Kranjsko. — Franc Pirc, 17. pp., 11. stot.; pojasnila na Marijo Pirc, Črni Vrh št. 5 nad Idrijo. — Jernej Novak, 17. pp., 7. stot.; pojasnila na Jakoba Novak, Knežak št. 62, Notranjsko.

POGREŠANI POLJAKI IN RUSINI.

Išče se Ivan Dahoffner, ki mora biti nekje na Gorenjskem ali Notranjskem; pojasnila na M. Wigele, Vel. Gaber, p. Št. Vid pri Zatičini, Dolenjsko. — Jožef Vončuk iz Manastežiska v Galiciji, star 17 let, in njegova sestra Frančiška Figurinska; pojasnila na Karolino Vončuk, Suha št. 95, p. Škofja Loka, Gorenjsko.

Išče se Janez Pavlin, star 14 let, o katerem se že več tednov ničesar ne vé. Vsa pojasnila naj se pošljejo Tereziji Pavlin, vas Podtabor št. 11, p. Podbrezje, Gorenjsko.

Senzacionalne Teslove iznajdbe.

Spisi Nikolaja Tesle o novih iznajdbah na elektrotehničnem polju, ki so izšli v tedniku »English Mechanic«, so tako senzacionalni, da se mora čuditi ves izobraženi svet. Poleg več drugih iznajdb navedimo samo te-le: Tesla opisuje, kako bo n. pr. njegov telautomat kakor bojni stroj na suhem, pod morjem in v zraku in na ladji, na kateri ne bo žive duše, nositelj neomejene razruševalne in uničevalne sile. Stoletja sem se ljudje trudijo, da bi izumeli nove in izboljšali stare uničevalne stroje, in do danes je priznan top kakor najvažnejši uničevalni stroj. Top 30 cm kalibra, če je nabasan s korditom, požene 850 funtov težko kroglo z 900 metrov začetne hitrosti v 1 sekundi in 20 milijonov meterkilogramov sile. Če bi zrak ne delal ovire, ondaj bi krogla preletela 80 kilometrov, predno bi padla na tla. Vse to je pa za Tesla — nič. On pravi, da se lahko toliko elektrike zbere v obliki eksplozivne elektrike, da bi bila korditeksplozija po tem le še toliko silna, kakor če bi človek dihnil. Tesla pravi, da izdeluje sedaj stroj, ki bo imel eksplozivno moč 800 milijonov konjskih sil, ali 20krat toliko kakor cela stran 30centimeterskih topov na ladji, imenovani »drenot«. Teslu se tudi pošiljaimenovani »drednot«. Teslu se tudi pošiljača. On smatra rešitev te naloge le še za problem, ki ga inženir reši potom računov. — Po njegovem naziranju se bodo ljudje v bodoče vojskovali le še z vodno in električno silo, če se bodo sploh še vojskovali. — Tesla pravi, da se peča tudi z iznajdbo majhne in jadrne ladje, ki bo sicer slabo oborožena, pač pa bo imela veliko uničevalno silo, ko bi v primeri s ponosno orjaško ladjo kakor David v boju z Goljatom. S tem telautomatom hoče Tesla povzročiti velikanski val, za kar ne rabi drugega nego 20 ton cenene eksplozivne snovi. S to podmorsko eksplozijo hoče povzročiti 20.000 atmosfer plinovega pritiska in z valom, ki bo nastal vsled te eksplozije, potopiti celo brodovje. Valu bi sledila 200 metrov globoka globel. In nepotrebno je o tem razmišljati — pravi Tesla — kakšna bo usoda ladje, pa naj si je še tako velika, če jo zagrabi tak val. — Pri takih uničevalnih sredstvih je pač vsaka vojna nemogoče. — Slavni elektrotehnik Nikolaj Tesla je rodom Hrvat.

Francoski poraz pri Soissonu.

Hitro se je obrnil list: V svojem poročilu od zadnjega ponedeljka so poročali Francozi o svojih precejšnjih uspehih, še v torek zvečer ob 11. uri je njihovo poročilo pravilo, da so Nemci sicer pričeli s protinapadi, odločitev pa da še ni padla. Predvčerajšnjim pa je nemški generalni štab že mogel poročati o popolnem porazu Francozov severno od Soissona na višinah med krajema Crouy in Cuffies; včeraj je poročal o zavzetju visoke planote Uregny, sedaj pa je došlo poročilo, da so bili Francozi vrženi proti jugu čez Aisno.

Bitka se je pričela z napadom Francozov na višine pri Crony dne 12. januarja. Drugi dan se je razširila na višine pri Cufies in severno od Crouy. Tam je bilo ujetih 1700 Francozov in zaplenjeni 4 topovi. Dne 14. januarja, na dan odločitve, je divjal boj na vseh navedenih krajih, posebno pa na višinah Uregny, kjer je bilo ujetih 14 francoskih častnikov in 1130 mož. V nemuradnem poročilu navedeni kraji Cuffies, Crony, Bucy-le-Long in Missy leže v polkrogu okoli Soissona na desnem bregu Aisne, v notranjosti pasa mestnih fortov.

Joffre je svoje rezerve, ki jih je vsled ponovnih napadov moral pošiljati na bojišče, najbrž mlade čete, brez koristi žrtvoval. Nemci so tu, komaj 85 kilometrov daleč od zunanjih pariških fortov, izvojevali novo zmago, ki je največjega strategičnega pomena. Nadaljnje posledice je v trenutku še nemogoče pregledati. Ker tudi Francozi so imeli na tej točki svojo »Ahilovo peto«, tudi njihova fronta je tu vpognjena. Se bo li posrečilo Nemcem, da tu odločilno nadaljujejo s svojo ofenzivo, o tem nam bodo prinesli odgovor prihodnji dnevi.

Severni breg Aisne očiščen Francozov. — do 5000 Francozov mrtvih, 5200 pa ujetih. — Odbiti francoski napadi pri Verdunu.

Berolin, 15. januarja. Veliki glavni stan: Pred Westende se je pojavilo včeraj nekaj torpednih čolnov in manjših ladij, ki so se približale obrežju do kakih 14 km.

Francoski napadi na obeh straneh Notre Dame de Loretto, severozahodno od Arrasa, so bili od naših čet odbiti. Neki pred osmimi dnevi pri Ecurie, severno od Arrasa, sovražniku vzet, od delov ene stotnije zaseden strelski jarek smo včeraj izgubili. Boji na tem mestu so danes zopet v teku.

Severno in severovzhodno od Soissona je severni breg Aisne konečno očiščen od Francozov. Nemške čete so v neprestanih napadih osvojile kraje Cuffies, Crony, Bucy-le-Long, Missy, Vauxrot in Verrerie. Naš plen iz tridnevnih bojev severno od Soissona znaša sedaj okroglo 5200 ujetnikov, 14 topov, 6 strojnih pušk in več revolverskih topov. Francozi so imeli težke izgube. 4000 do 5000 mrtvih Francozov smo našli na bojnem polju. Umikanje južno od Aisne se je vršilo med ognjem naših težkih baterij.

Kako zelo so se izpremenile razmere proti prejšnjim vojskam, kaže primera tu opisanih bojev z dogodki leta 1870. Če se tudi pomen bojev severno od Soissona ne da primerjati z bitko dne 18. avgusta 1870, vendar odgovarja širokost bojnega polja približno onemu pri Gravelotte - St. Privat. Francoske izgube od 12. do 14. januarja 1915 pa po vsej priliki precej prekašajo izgube Francozov dne 18. avgusta 1870.

Sovražni napadi severno od Verduna pri Consenvoye so se izjalovili. Več sunkov proti našim postojankam pri Ailly, jugovzhodno od St. Milnela, ki so prišli na več točkah do naših prednjih jarkov, je bilo s protinapadi s težkami izgubami za sovražnika odbitih. Pri zadnjem protinapadu so naše čete osvojile sovražne postojanke, katere so pa ponoči prostovoljno in brez boja zopet zapustile, ko so bile naše prejšnje postojanke zopet popravljene.

Neznaten napad pri Mesnilu, severno od St. ie, so naše čete odbile. Sicer so se v Vogezih vršili le artiljerijski boji.

Najvišje armadno vodstvo.

Francosko uradno poročilo.

Genf, 15. januarja. Poročilo francoskega generalnega štaba z dne 13. t. m. se glasi: Severno od Soissona je naš napad deloma napredoval med krajema Cuffies in Crony; iz zadnjega kraja pa ni mogel prodreti. Ker so bile naše čete vzhodno od tega kraja z vso silo napadene, so se morale umakniti v okolico vasi Le encel, katero imajo zasedeno. Naše čete drže tudi Sainte Marqueritte in Missy - sur - Aisne. Sicer se ni nič važnega dogodilo.

Stališče generala Maunotryja omajano.

Berolin, 15. januarja. »Lokalanzeiger« poroča iz Genfa: Stališče generala Maunotryja se smatra omajano radi neuspeha pri Soissonu. Joffre toži o porazu Francozov jako milo, a vojaški kritiki sodijo, da izgovor na povodnji reke Aisne ne pojasni dovolj pomanjkljive razvrstitve težkih francoskih topov in splošne razcepljenosti armade generala Maunotryja. Ni gotovo, če se morejo Francozi držati v svojih novih zasilnih postojankah.

Reka Aisne narasla.

Frankobrod, 15. januarja. »Frankfurter Zeitung« poroča iz Pariza. Med **boji je narasla reka Aisne. Podrla je zato več mostov, vsled česar so ogrožene francoske zveze** in se ne more bojna črta z novimi četami ojačevati. **Francozi so se morali zato umakniti čez reko Aisne.** Pustiti so morali več topov. Francosko poročilo pripozna ta neuspeh in da so se morale francoske čete umakniti z velikimi izgubami, a sodi, da gre za zgolj lokalni neuspeh.

Francoska vojna črta v nevarnosti, da jo Nemci prodro.

Rotterdam, 15. januarja. »Courant« poroča: Pri Reimsu in vzhodno Soissonsa je francoska vojna črta v nevarnosti, da jo prodro Nemci. Nemški topovi so se zopet zelo približali Reimsu.

Boj pri Vregnyju v navzočnosti nemškega cesarja.

Berolin, 15. januarja. (Kor. urad.) Vojaški sotrudnik »Lokalanzeigerja« piše o boju pri Vregnyju. V cesarjevi navzočnosti izvedeni naskok na gorsko planoto Vregny je pridobil sunek 12. t. m. proti vrhom pri Cuffiesu in Cronyu na važnosti, ker se je ostri konec zagozde, ki se je tu zabila v francoske postojanke, razširila na širjavo 9 kilometrov. Visoka planota Vregny leži ravno 9 kilometrov vzhodno od visoke planote Cuffies. Mali kraj Cuffies leži 3½ km od ob Aisni ležečega kraja Conde sur Aisne z utrdbo, nad katero vladajo griči pri Vregnyju. Soissons pa nadvladujejo griči pri Cronyu in pri Cuffiesu.

Arras močno poškodovan.

Kodanj, 15. januarja. Pariško časopisje poroča iz Arrasa: Mesto je vsled večtedenskega obstreljevanja zelo trpelo. Več mestnih delov je popolnoma podrtih. Ostalo je v mestu le 3500 ljudi. Nemci se mestu vedno bolj približujejo. Prvi strelski jarek je oddaljen le še 150 metrov od mesta.

Nepremagljivi nemški strelski jarki.

Berolin, 15. januarja. »Deutsche Tageszeitung« poroča iz Milana: Angleški poročevalec lista »Corriere« piše iz Londona, da so nepremagljivi nemški strelski jarki na bojni črti v Franciji in na Flanderskem. Izključeno je tudi, da bi jih mogli obkoliti, ker krije njih južno krilo nevtralna Švica, severno pa Severno Morje.

Angleška ojačenja za Flandrijo.

Haag, 15. januarja. »Tijd« poroča iz Sluisa, da so se zadnji teden čisto na skrivnem izkrcale v francoskih pristaniščih velike angleške čete, ki so namenjene za Flandrijo. Najbrže so to sedaj izvežban iprostovoljci.

Podmorski predor nad Angleško in Francosko.

Francoski politik objavlja v listu »Croix« oklic na angleško ljudstvo, v katerem priporoča, da bi se čimpreje pričelo z delom podmorskega predora, ki bi vezal Calais in Dover, ker je nemško brodovje ravno sedaj razblinilo iluzijo, da more Angleška s svojim brodovjem vzdržati svoje izoliranje. Po tem predoru bi lahko v slučaju, če bi bila Angleška ogrožena od nemških čet, v najkrajšem času prihitele francoske čete na pomoč.

Tretji kanadski kontingent mobiliziran.

London, 15. januarja. »Times« poročajo iz Toronta: Vlada je odredila mobilizacijo tretjega kanadskega kontingenta.

Razmere v Belgiji.

Bruselj, 15. januarja. (Koresp. u.) Belgijski generalni guverner pl. Bissing je sprejel časnikarje. Izjavil je, da zelo želi, naj se nemški narod redno in obsežno pouči o razmerah v v vsakem oziru.

Bolgarija.

BOLGARSKA ARMADA JE PRIPRAVLJENA.

Sofija, 15. januarja. Vojni minister Fičev je v eni zadnjih proračunskih sej odločno zavrnil govorico, da bolgarska armada za morebitno vojsko ni pripravljena. Povdaril je, da je v materialnem oziru trikrat na boljšem kakor pred vojno s Turčijo in da Bolgarska lahko popolnoma zaupa svoji armadi.

BOLGARSKA PROTESTIRA PRI ANGLEŠKI IN FRANCIJI.

»Deutsche Tageszeitung« poroča, da je bolgarska vlada pri angleškem in francoskem poslaniku protestirala, ker angleške in francoske vojne ladje preiskujejo ladje na potu v Dedeagač in druga bolgarska pristanišča. Angleške in francoske torpedovke preiskujejo ladje celo po bolgarskih lukah. Poslanika sta obžalovala te slučajne nočne dogodke in obljubila za prihodnjost, da se to zabrani.

Kako dolgo bo trajala vojska?

Berolin, 16. januarja. »Lokalanzeiger« poroča iz Frankobroda: Od zelo ugledne strani je izvedela neka oseba, da računa veliki nemški glavni stan, da bo vojska končana še to poletje.

Amsterdam, 16. januarja. »Morning Post« poroča iz Washingtona: V uradnih krogih se odločno zanika, da bi predsednik Wilson prevzel vodstvo mirovnega gibanja. Wilson je prepričan, da je sedaj popolnoma brez upanja vsak tozadevni poizkus. Preden ne bo prepričan, da bodo njegovo ponudbo sprejele vse bojujoče se države, toliko čas aWilson ne bo napravil nobenega koraka v prilog miru.

Razna poročila.

BERCHTOLD URADNIKOM ZUNANJEGA MINISTRSTVA.

Dunaj, 15. januarja. (Kor. urad.) Uradniki zunanjega ministrstva so vsled vojske zelo zaposleni. Da ne izgube časa vsled slovesa pri odstopivšem zunanjem ministru, se je grof Berchtold zahvalil za slovo in jim je doposlal sledečo brzojavko: Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo je z Najvišjim lastnoročnim pismom 13. t. m. me blagovolilo milostno kot ministra c. in kr. vladarske hiše in zunanjih zadev odpustiti. Ko zapuščam to mesto, se najtoplejše zahvaljujem članom ministrstva zunanjih zadev za njih uspešno poslovanje v Najvišji službi, ki mi je olajševalo moje naloge in se prisrčno od njih poslavljam. — Uradništvo se v soboto predstavi novemu zunanjemu ministru.

POTOVANJE BURIANA V NEMČIJO.

Budimpešta, 15. januarja. »Pester Lloyd« poroča iz Berolina: V Berolinu napravlja zato dober vtis, da se je že danes naznanilo potovanje barona Buriana v nemški glavni stan, da se razgovori z merodajnimi osebami.

CESAR VILJEM NE ŽELI SLAVNOSTI OB NJEGOVEM ROJSTNEM DNEVU.

Berolin, 15. januarja. Cesar Viljem je izdal odlok državnega kanclerja, naj se opusti vse slavnosti z ozirom na resnost časa povodom njegovega rojstnega dne. Izvzete so cerkvene in šolske slavnosti. Cesar se zahvaljuje vsakemu, ki ob njegovem rojstnem dnevu moli zanj pred prestolom Najvišjega. Odlok končava: Soglašam s celim nemškim ljudstvom in z njegovimi knezi, naj molijo vsa naša srca, kar naj usliši Bog. Nadaljnja zmaga nad našimi sovražniki in po častnem miru srečna bodočnost ljube naše domovine.

GROF WITTE NI BIL MED VOJSKO V NEMČIJI.

Berolin, 15. januarja. (Kor. urad.) »Lokalanzeiger« v daljšem članku odločno zanikava, da bi se bil nahajal grof Witte med vojsko v Nemčiji. (Povest o Wittejevem bivanju širijo osobito Angleži, ker Witte ni prijatelj Angležev in se njegov ožji krog v Peterburgu, katerega zelo upošteva tudi car, zavzema za to, da se kmalu sklene mir in je bil sploh proti vojski, ker je smatral kot glavno, kar koristi Rusiji, da iz svoje moči notranje napreduje in se ojačuje.)

ALI ODPOTUJE WITTE V BEROLIN?

»Amsterdama Handelsblatt« kljub dementiju »Frankfurter Ztg.« izjavlja, da je sklenjena stvar, da potuje Witte iz Petrograda v Berolin. Witteja je pooblastila zelo močna skupina ruskih prijateljev miru, da poizve, če bi Nemčija ne sklenila z Rusijo posebnega miru.

NEMŠKI HAKATISTI BODO NADALJEVALI SVOJE DELO.

»Wiedenski Kuryer Polski« dne 14. t. m. piše: Kakor poroča »Berliner Tageblatt« 3. t. m., je glavni odbor nemškega »Ostmarkvereina« (hakatisti) v svojem glasilu izjavil, da so vse vesti o razdružitvi te družbe neutemeljene. V okrožnici, poslani vsem članom, piše: »Tudi če bi bilo poljsko prebivalstvo storilo še več kot svojo dolžnost brezpogojne pokorščine vojaški oblasti, bi še ne bilo razloga za razdružitev društva, ker se naše društvo ne bori proti Poljakom, ampak samo podpira nemštvo. Društvo je samo tam nastopalo proti Poljakom, kjer so sami nastopali sovražno proti Nemcem. — Za razdružitev ni povoda, ker tudi nobeno poljsko društvo ni omejilo ali ustavilo dela za poljske koristi. Društvo hoče nemštvo v vzhodnih pokrajinah gospodarsko okrepiti in bo to delo po sklepu vojske nadaljevalo. Naj torej vsi člani ostanejo zvesti društvu.«

ŠPANSKA KRALJICA ZBOLELA.

Pariz, 16. jan. »Agence Havas« poroča iz Madrida: Španska kraljica je obolela za škrlatinko in mora ostati v postelji.

Cesarjeva zahvala osobju železnic in paroplovnih podjetij.

Dunaj, 16. januarja. (Kor. ur.) Njegovo Veličanstvo je izdalo na vojnega ministra viteza Krobatina sledeče Najvišje povelje: Mobilizacija in prevoz čet je naložil službeni zvestobi, samostojnosti in delavnosti vojaških in železniških oblasti in izvršujočih članov od najvišjega uradnika do zadnjega železniškega delavca največje zahteve, katere so izvršili na najlepši način. Tudi med vojsko razvijajo vse železnice in paroplovska podjetja monarhije zvišano delavnost, ki zahteva vse njihove moči. Ponovno se je izkazalo železniško osobje in moštvo ladij hrabro in hladnokrvno v sovražnem ognju. Z veseljem priznavam to in izrekam vsem za sijajna dela železnic in paroplovskih podjetij svojo zahvalo in svoje popolno zadovoljstvo. Naročam Vam, da to moje priznanje objavite.

Dunaj, 12. januarja 1915.

Franc Jožef l. r.

Turčija v vojski.

ANGLEŠKA POROČILA O TURŠKEM PRODIRANJU NA KAVKAZU.

Geneva, 15. januarja. Petrograjski dopisnik londonskega »Times« naznanja svojemu listu dne 11. t. m.: Turki zbirajo na kavkaškem bojišču nove sile. Popolnoma jasno se vidi, da vodstvo turških čet postopa popolnoma po Hindenburgovem načinu. Čete pri Sarykamišu so se ojačile z novimi silami iz Erzeruma. Pritegnila so se tudi ojačenja 12. divizije bitoljskega armadnega zbora, 3. divizije carigrajskega armadnega zbora in mnogo čet iz bagdadskega območja.

TURKI POTOPILI FRANCOSKI PODMORSKI ČOLN.

Carigrad, 16. januarja. Glavni stan poroča: Francoski podmorski čoln »Saphir« se je poskušal približati vhodu dardanelske ožine, pa ga je naša artiljerija potopila. Del posadke smo rešili.

Francoski senat.

Pariz, 15. januarja. (Kor. urad.) Dubost je izjavil v včerajšnji seji senata, da morajo biti senatorji edini, da si morajo medsebojno zaupati. Leto 1915 postane odločilno za Francijo. Nemčija se opijančuje ob cesarskih sanjah, ki so grozilnejše, kakor jih je kdaj poznal svet in se naslaja v ognju in v krvi v nasprotstvu z miroljubno Francijo. Nemčija je organizirala vedo smrti. Sedanji boj je najstrašnejši v zgodovini in se mora končati z neusmiljenim uničenjem tistega srednjeveškega despotizma, ki je vstal iz groba na tako strašen način. Senat se je nato odgodil do torka.

Rusija pritiska na Francosko. Škoda v Varšavi.

Dunaj, Rusija zahteva nemudoma financijelno pomoč Francoske. — Nemški letalci so te dni zopet napravili na varšavskih poslopjih veliko škodo.

Najnovejša poročila o strahovitem potresu na Laškem.

Rim, 15. januarja. Od krajev v okolici Averzana je kraj Paterne popolnoma porušen. Od 1800 prebivalcev je izgubilo življenje 1000 oseb. Tudi kraj Santelline je popolnoma porušen. Od 1600 prebivalcev je bilo ubitih skoro gotovo 600 oseb. Reševalna dela so v polnem teku. Neko žensko so izgrebli, ki je pod ruševinami porodila. Mati in otrok sta zdrava.

Rim, 15. januarja. Škof iz Marsi javlja sv. Očetu, da je škofija Marsi vsled potresa postala veliko pokopališče. Capelle, Averzano in Paterno so popolnoma porušeni, skoro vsi prebivalci, tudi duhovniki so ubiti ali ranjeni. Le mal del škofije ni poškodovan. Prosi za blagoslov svetega Očeta onim, ki so še ostali pri življenju. Sv. Oče je škofu izrekel svoje sočutje in izročil svoj blagoslov.

Dnevne novice.

+ **Novi celovški škof** dr. Hefter je danes položil v cesarjeve roke prisego kot škof.

+ **Kardinal dr. Piffl o bodočem kulturnem boju.** Na nekem dunajskem shodu v Neu Margareten je izvajal dr. Piffl med drugim: Ko se po sedanjem strašnem borenju narodov sklene mir, se uname nova vojska, kulturni boj, kakor nekdaj leta 1811. Takrat, ljubi katoliški možje, boste morali poslušati, kar bosta rekla cerkev in vaš škof. Takrat ne bodite cunje, marveč pravi možje, možje, ki se zvesto in neomajno drže stare, domače katoliške vere, starih domačih navad in ki jih ničesar ne omaja in ne zmoti v njih smotrih.

+ **Shod Poljakov in Rusinov** je bil v petek v dvorani »Ljudskega doma« v Kranju. Izvolil se je odbor, ki bode nabiral podpore za begunce in bode skrbel za pravično razdelitev podpor. Prišlo je do sporazumljenja med Poljaki in Rusini tako, da sta v odboru dva Poljaka in dva Rusina in za predsednika je Slovenec (dekan Koblar).

+ **Štiridesetletnica dr. A. Gregorčiča.** Nedeljo, 10. januarja je obhajal dr. A. Gregorčič 40letnico mašniškega posvečevanja in v soboto, 16. januarja je pri kapucinih praznoval 40letnico nove sv. maše.. Še mnogo let!

— **Slovenski mladenič padel na francoskem bojišču.** Peter Horvat, ki služi pri avstrijski motorni bateriji na francoskem bojišču, piše dne 31. decembra: Položili smo danes, 31. dec., k zadnjemu počitku mladeniča-topničarja Rudolfa Redek, doma iz Kamenšaka pri Ljutomeru. Pogreb je bil ob 7. uri zvečer na pokopališču pri cerkvi v Lefinger, ki stoji med mestoma Nieuport in Ostende. Pogreba se je udeležila cela stotnija. Nadporočnik mu je izpregovoril v slovo par besedi. Rajni je bil vedno zvest svoji vojaški službi kakor poprej, tako tudi sedaj v vojski. Zadet je bil od šrapnela, da je bil v trenutku mrtev in je tako dal življenje za domovino in cesarja. Bodi mu tuja zemljica lahka!

— **Novo cesto med Občinami in Herpeljami** v kratkem zgrade. Zgradba bo dolga 51 km in bo veljala 5 milijonov.

— **Hrvatski emigranti in sedanja vojska.** »Hrvatska« poroča: Po poročilu »Pester Lloyda« z dne 30. decembra, prinašajo londonski »Times« neka odkritja o Hrvatski in Ogrski in pravijo, da se nahajajo vodeči člani hrvatsko-srbske koalicije v Londonu. »Pokret«, ki prinaša to vest iz »Pester Lloyda«, jo ne dementira. Koliko nam je znano, se sedaj nahajajo v inozemstvu dr. Hinković, Supilo, Trumbić in še nekateri drugi. Poroča se, da se dr. Hinković nahaja že od začetka vojske v Ženevi, dočim Supilo in dr. Trumbić niso člani hrvatsko-srbske koalicije.

— **Hindenburgov vrh na Koroškem.** Sekcija Hannover nemškega in avstrijskega planinskega društva je sklenila, de se z dovoljenjem dotičnih občin nazove neka koroška gora Hindenburgov vrh, kjer se postavi Hindenburgu primeren spomenik.

— **Nagle smrti** je umrl v Gorici ravnatelj plinarne g. Franjo Ferfila. Pokojnik je bil svoj čas duša slovenske družbe v Gorici in povsod priljubljen. Vkljub svoji starosti je ostal vedno mladeniško živahen. Naj počiva v miru!

— **Potres.** Iz Cerkelj na Dolenjskem se nam piše: Dne 12. januarja ob 6. zvečer smo tudi pri nas čutili močan potresni sunek, kateri je trajal kakih 10 sekund.

— **Za domovino** je žrtvoval svoje mlado življenje pogdesetnik 17. pešpolka, 6. stotnija, Josip Skubic, doma iz Paradišča pri Šmarji. V 25. letu svoje dobe je izdihnil, zadet od šrapnela, dne 20. oktobra 1914 na severnem bojišču pri Volczadalnu, svojo blago dušo. Bodi mu tuja zemljica rahla! — Na južnem bojišču je padel četovodja 87. pešpolka Edvin Sorčan iz Hrastnika. — Padel je pravnik Srebrnič, doma iz Solkana.

— **V srbskem ujetništvu** se nahaja Albin Ziegler iz Novega mesta.

— **Iz Tržiča.** V letu 1914. smo imeli v župniji 121 krstov, 91 mrličev, 27 oklicev, 20 porok, 200 cerkvenih govorov, 65.000 obhajancev. — Umrl je na bojnem polju na koleri bivši načelnik tržiškega Orla Vinko Zupan. Naj počiva v miru!

— **Umrl** je na Verdu pri Vrhniki visokošolec g. Frančišek Pirnat, član slov. kat. akad. društva »Zarja«. Blagi mladenič, ki si tako udano trpel, vživaj večno plačilo pri svojem Stvarniku!

— **Vojak umrl v Gorici.** V nedeljo zjutraj je umrl v bolnišnici Rdečega križa na Travniku vojak 97. pešpolka Ivan Trebše, rojen l. 1889. na Srpenici.

— **Utonila** je pri Jesenicah v Savi 45 letna delavčeva žena Marija Šranc. Sodijo, da je sama skočila v Savo, ker se je večkrat sprla s svojim možem, ker je rada pila.

— **Ustavljene avtomobilske zveze.** Pred dobrim pol letom je bila Škofja Loka zvezana z avtomobilom s kolodvorom, z Žiri in z Železniki. Zdaj so vse tri avtomobilske zveze prekinili. Avtomobil, ki je vozil na postajo, je najel vojaški erar, v Žiri je vozil avto še do decembra, a je radi premalih dohodkov nehal voziti, zvezo z Železniki so tudi popolnoma opustili.

Ljubljanske novice.

lj **Ljubljanski občinski svet** ima v torek sejo. Na dnevnem redu je med drugim: Poročilo finančnega odseka o dopisu stavbnega oddelka vojaškega poveljstva v Gradcu glede prodaje mestne parcele št. 450/1 za državnim kolodvorom v svrho zgradbe topničarskih delavnic. — Poročilo stavbnega odseka o prizivu Josipa Marinka proti sklepu občinskega sveta glede regulačnega načrta za projektovano Okrožno cesto. Poročilo o prizivu Valentina Scagnettija proti stavbnemu dovoljenju mestnega magistrata za zgradbo neke barake v Metelkovi ulici. Poročilo o določitvi predpisov in cene električnemu toku iz mestne elektrarne za one odjemalce, ki rabijo tok samo za rezervo.

lj **Pogrešajo** rezerv. poročnika 17. pešpolka Skaberneta iz Ljubljane. Skoro gotovo so ga ujeli Rusi.

lj **Umrli so** v Ljubljani: Alojzij Golobič, sin izvoščka, 5 let. — Ivan Rožič, posestnikov sin, 17 let. — Ana Sašek, bolniška strežnica, 31 let. — Janez Selan, tesar-hiralec, 65 let.

lj **Umirovljen** je adjunkt pri železnici Boštjan Benčur.

lj **Semenj za kože in kožuhovino** se bode vršil v ponedeljek, dne 25. t. m., in sicer kot navadno v skladiščih »Balkan« trg. sped. in kem. del. družbe, Ljubljana, Dunajska cesta 33.

lj **Mestna zastavljalnica ljubljanska** naznanja slavnemu občinstvu, da prične v mesecu februariju 1915 z zopetno redno mesečno dražbo, in sicer dne 11. februarja t. l. za v juniju in juliju 1913 zastavljene dragocenosti, dne 12. februarja t. l. pa za v avgustu in septembru 1913 zastavljenih efektov (blaga, perila, strojev, koles itd.) vršeči se vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne v uradnih prostorih, Prečna ulica št. 2. Posebno se še opozarja, da na dan dražbe ni mogoča rešitev ali obnovitev zapadlih predmetov, temveč le najkasneje zadnji uradni dan za stranke pred dražbo.

Napoved dohodnine, katero je do konec januarja predložiti davčni oblasti, olajša knjiga »Dohodnina«. Določbe o dohodninskem davku po zakonu o osebnih davkih in osebnodavčni noveli. Sestavil Valentin Žun, c. kr. finančni tajnik na Dunaju. Cena 1 K 60 vin. vez. 2 K 20 vin. Za pravilno napoved je ta knjiga nujno potrebna, ker podaja jasno in poljudno navodilo kaj je treba napovedati in katere postavne odbitke lahko uveljaviš, Vzorci, ki so prirejeni za razne slučaje in stanove, ti pojasnijo vsak dvom in je napoved na podlagi te knjige prav lahka. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Antikvaričen izvod Wetzu und Welles Kirchenlexikon v najzadnjem II. natisu predelal kardinal Hergenröther, nadaljeval dr. Franc Kaulen z mnogimi sotrudniki, je na razpolago v Katoliški Bukvarni v Ljubljani. Delo je broširano, nepokvarjeno, če se zveže popolnoma novo in obsega 132 sešitkov in register. Mesto 183 K 30 vin. se odda za 80 K.

Opozarjamo na današnji oglas c. kr. državne izvanredne dobrodelne loterije, katera obsega 21.146 dobitkov v skupnem znesku 625.000 K. Glavni dobitek znaša 200.000 K. Čisti dobiček je namenjen za vojnopreskrbninske namene, in se z ozirom na blagi namen pričakuje, da se te prireditve udeleži občinstvo v najširšem krogu. Več v oglasu. Srečka stane 4 K.

Halo! Kdo želi zadeti glavni dobitek? Ta naj nemudoma naroči izborno turško srečko na ugodno mesečno odplačevanje in v srečnem slučaju zamore postati v kratkem bogataš s 400.000 franki! Turške srečke igrajo šestkrat v letu in mora vsaka srečka zadeti! Izdana kupnina tedaj nikakor ni izgubljena, ker se celo v najneugodnejšem slučaju skoro docela povrne. Prihodnje žrebanje se vrši že dne 1. februarja. Najcenejša in najbogatejša loterija! Pojasnila daje in naročila sprejema: Srečkovno zastopstvo 11, Ljubljana. — Sprejemajo se tudi naročila na najsrečnejše številke razredne loterije!

Ovčjo volno

kupuje po najvišji ceni 134

V. ČRNILEC, Naklo pri Kranju.

Zahvala.

Za vse izkazano nam sožalje povodom smrti naše ljubljene sestre, tete, itd.

Neže Tomec

zasebnice

izrekamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem našo zahvalo za mnogobrojno udeležbo sprevoda k zadnjemu počitku, posebno pa čast. g. župniku Belcu za mnogokratni tolažilni obisk v njeni bolezni, dalje g. županu in njegovi gospej soprogi za velikodušno oskrbo, posebno pa tudi gdč. Ivanki Zakotnik za njeno mnogoletno postrežbo rajnici. Tudi ne pozabimo se zahvaliti številnim članicam „Marijine družbe“ ki so se udeležile z zastavo žalnega traka k njenemu zadnjemu počitku.

Št. Vid nad Ljubljano, 15. januarja 1915.

Rodbina Tomec.

Zahvala.

Vsem gg. sorodnikom, prijateljem, znancem in posebno deputaciji sl. prostovoljne požarne brambe v Tržiču, ki so nas v bolezni prerano umrlega, neprecenljivo dobrega, vedno skrbnega soproga, ozir. očeta, brata, bratranca, strica in svaka, gospoda

Vincenca Wilfana

tolažili, o njega smrti sožalje izražali, prekrasne vence darovali, ter njega truplo do kraja miru veličastno spremili, se tem potom najiskrenejše zahvaljujemo.

Tržič na Gorenjskem, 15. januarja 1915.

Žalujoča rodbina.

Dobiva se v vseh lekarnah.

HERBABNY-JEV podfosfornato-kisli

APNENO-ŽELEZNI SIRUP.

Ta je že 45 let uveden, zdrevniško preizkušen in priporočen prsni sirup. Odstranjuje slez, pomiljuje kašelj in vzbuja slast. Pospešuje prebavo in redit.v in je izborno sredstvo za tvoritev krv in kosti.

Cena steklenici K 2·50, po pošti 40 vinarjev več za zavitek.

Pristno samo z zgoraj navedeno znamko

SCHUTZ-MARKE HERBABNY-JEVO

Prod ponarejen.em se svari

VARSTVENO ZAVAROVAN.

PURJODAL.

Najboljši jod sarasparilla-izdelek čisti kri, pospešuje prebavo, lajša krče, kakor tudi boli, ter preprečuje vnetja. Povsod tam, koder se jod ali sarsaparilla-izdelek predpisuje, se uporablja z najboljšim uspehom. Lahko prebavija in ne moti v poklicu

Cena steklenici K 2·20, po pošti 40 vinarjev več za zavitek.

Dobiva se v vseh lekarnah.

Na III. mednarodni farmacevtiški razstavi odlikovan z veliko zlato svetinjo. Razpošilja se vsak dan.

Edino izdelovanje in glavna razpošiljatev: **Dr. Hellmanova lekarna „Zur Barmherzigkeit" (Herbabny-jev nasled.).** Dunaj VII./1., Kaiserstrasse 73-75.

V zalogi je še pri gospodih lekarnarjih v Ljubljani, Beljaku, Celju, Celovcu, Črnomlju, Novem mestu, Reki, Sovodnju, Št. Vidu, Trbižu, Trstu, Velikovcu in Volšperku.

✝

Slov. kat. akad. teh. društvo »Zarja« naznanja vsem članom, starešinam, prijateljem in znancem, da je njen mladi, nadebudni član

Francè Pirnat

stud. iur.

po kratki, mučni bolezni umrl v četrtek 14. t. m. Pogreb se je vršil 15. t. m. ob 9. uri zjutraj na pokopališče na Verdu pri Vrhniki.

Gradec, 16. januarja 1915.

140 **Odbor.**

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze odkritosrčnega sočutja, ki so nam došli povodom smrti našega iskreno ljubljenega brata, svaka, strica, gospoda

Edmunda Rooss-a

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem najiskrenejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo preč. duhovščini, slavni požarni brambi, g. okrajnemu glavarju in cenjenemu meščanstvu, ki se je udeležilo v tako polnem številu pogreba, darovalcem krasnih vencev ter vsem ostalim za izkazano poslednjo čast in sočutje!

Bog bodi plačnik!

Kranj, dne 14. januarja 1915.

124 **Žalujoči ostali.**

GOSPODINJA

išče službe na kakem velikem posestvu ali v župnišču. Vajena je kmečkega dela in kuhanja. Naslov pove uprava lista pod št. **132.** (Znamka!)

Sprejme se trgovski

SLUGA

v manufakturno trgovino Brata Vokač, Ljubljana, Šelenburgova ulica 5. 122

Proda se enonadstropna

HIŠA

z vrtom. Več se izve na Trnovskem pristanu št. 16. 103

Trgovski učenec

ki ima veselje do trgovine z mešanim blagom, obeh dež. jezikov zmožen, se pod ugodnimi pogoji **takoj** sprejme. — **Leopold Lavš,** trgovec, **Tržič** (Gorenjsko). 131

137

Izgubil

se je velik, temnorujav **pes,** po imenu **»Lolo«,** dolge dlake, kosmatega, precej dolgega repa. Pošteni najditelj naj ga blagovoli izročiti pri **Josipu vit. Pogačniku v Podnartu št. 15** proti primerni nagradi.

Resna ženitna ponudba.

Obrtnik v dobrih razmerah, vdovec, čedne zunanjosti, brez otrok, išče v zakon dekle od 30 do 40 let, ki ima veselje do gospodinjstva in pa nekaj tisoč kron premoženja. Vdove brez otrok niso izključene. Zahteva se lepo, krščansko življenje. Ponudbe, če mogoče, s sliko, ki se vrne, na upravo »Slovenca« pod **»Pomlad« 133.**

Semenska trgovina in vrtnarstvo

Al. Korsika, Ljubljana

Bleiweisova cesta ali Vrtača 3.

Naznanjam častitemu občinstvu, da je moj

novi cenik

za leto 1915.

izšel in je brezplačno na razpolago. Za obilna naročila se priporoča z odličnim spoštovanjem

126 3 **Al. Korsika.**

1 ali 2 žagarja

na venecijanarico, več rezal) takoj sprejme **Josipina Markeš,** hotelirka in lesna trgovka na Bohinj. Bistrici. Plača od komada po dogovoru. 125

Mladenič

s petimi gimn. razredi in petmesečno notarsko-pisarniško prakso **želi primerne službe.** Nastopi takoj! Blagohotne ponudbe na šifro **»Genolog 128«** na upravo Slovenca.

Išče se spretna in varčna

kuharica

vešče vseh gospodinjskih poslov za duh. hišo. Kam naj se pošiljajo ponudbe s spričevali, pove upravništvo Slovenca pod štev. **123.**

Udani v voljo Vsemogočnega naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš presrčno ljubljeni, nepozabni soprog, ozir. oče, ded, stric, svak in tast, gospod

Josip Dragutin Steindl

bos. herc. računski svetnik v p. itd.

v petek dné 15. t. m. ob 7½ uri zvečer po kratki bolezni nenadoma mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega rajnkega bo v **ponedeljek dné 18. januvarja ob 3 uri popoldne** iz hiše žalosti, **Stritarjeva ulica št. 7** na pokopališče k sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v stolni cerkvi sv. Nikolaja.

V Ljubljani, 16. januvarja 1915.

Rodbina Steindl, pl. Hoffmann, Tržič.

138 38 Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša iskrenoljubljena soproga oziroma hčerka, gospa

Amalija Rossi

dne 13. t. m. po kratki, mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala.

Truplo predrage pokojnice se je prepeljalo dne 15. t. m. iz Ljubljane v Zagorje, kjer se je položilo na zagorskem pokopališču k večnemu počitku.

Za izkazano nam sočutje kakor za mnogobrojno časčeče spremstvo pri pogrebu izrekamo vsem našo najiskrenejšo zahvalo.

Posebej pa se zahvaljujemo preč. duhovščini v Zagorju, slav. učiteljstvu zagorsko-topliškemu, orožniški postaji in nje g. vodju, županu zagorskemu g. Tomažu Koprivcu ter gg. občinskim odbornikom, g. vodju boletnega urada Franu Rupniku ter vsem drugim prijateljem in znancem, ki so počastili nepozabno ranjko na nje zadnji poti.

V Zagorju ob Savi, dne 16. januarja 1915.

Josef Rossi — soprog **in žalujoči stariši.**

139

Fanika Konšek Franc Jakše

poroč na

17. 1. 1915 Novo mesto

136

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze iskrenega in tolažilnega sočutja povodom prebridke izgube našega iskrenoljubljenega sina, oziroma brata, soproga in zeta, gospoda

Viktor Dolenz-a

c. kr. profesor na državni realni gimnaziji v Gradcu, c. kr. nadporočnik črnovojniškega pešpolka št. 3, imetelj vojaške zaslužne kolajne na traku vojaškega zaslužnega križca,

ki je dne 21. novembra 1914 v boju pri Lupkovu v Karpatih padel častne in junaške smrti, izrekamo tem potom vsem najiskrenejšo zahvalo.

Žalujoči rodbini:

Dolenz-Mannhardt

135

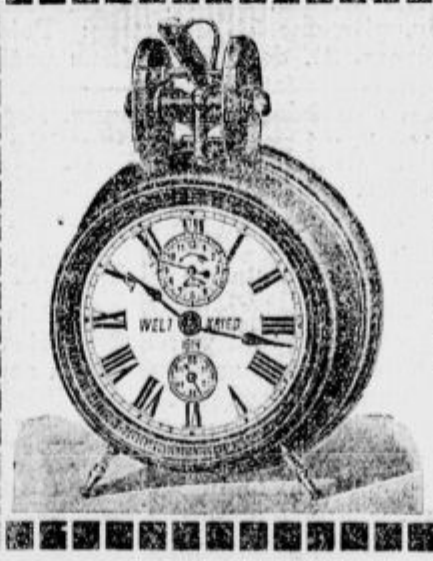

Novi, vojni spominski

cenovnik *s koledarjem*

tudi po pošti zastonj.

Naročite ga takoj ali se oglasite osebno. Pri nobeni hiši se ga ne sme pogrešati.

Kanon-budilka K 6·—.

Bobnar budilka K 6·60 igra koračnico.

Največja izbira: spominski prstani, železni, srebrni in zlati. Udeluje se v železne prstane srebro ali zlato po najnižjih cenah. Daruje se od dobička za ranjence.

F. Čuden, Ljubljana

nasproti frančiškanske cerkve.

Iz pisem naših junakov.

Vojna uči moliti in spoštovati ženo.

Neki vojak piše svoji sorodnici, usmiljeni sestri, med drugim to-le: Častita sestra! Ne morete si predstavljati strahot, ki jih preživljamo vojaki na bojnem polju. Kako krog nas lete granate in šrapneli, kako nam prihajajo na uho klici in ječanje ranjencev, kako nas obdaja rjovenje in tuljenje, kakor bi bil sodni dan... Osem tednov smo že na prostem in kolikokrat dneve in dneve ne morejo s hrano do nas. V imenu Jezusovem Vas prosim, molite za uboge vojake na bojnem polju in darujte zanje vsa sv. obhajila, saj prelivajo kri in trpe za domovino. — Naznanjam Vam, da smo opravili sveto spoved, predno smo šli v ogenj in zdaj imamo tudi večkrat sveto mašo. Moja žena me je morala prej vedno opominjati, da sem šel v cerkev in tudi pred odhodom v vojno me je sama peljala v cerkev in mi vse preskrbela, da venec. O, kako zbrano in goreče sem stal pred sovražnikom, me ni bilo treba več opominjati k molitvi . . . V eni roki sem držal puško, v drugi pa rožni venec. O, kako zbrano in goreče sem molil, pa tudi moji tovariši! Sedaj ležim tako težko ranjen, da si niti ne upam naznaniti svoji ženi ki ve samo to, da sem bil ranjen. O, ko bi še enkrat domov prišel, kako drugačen bom! Moja žena je pobožna in je doslej nisem bil vreden. Sedaj me ne bo več poznala, tako hočem izpremeniti svoje življenje. Rad bi pokleknil prednjo in jo prosil odpuščanja. Prosim Vas, častita sestra, pišite ji Vi in jo prosite, naj mi odpusti! Če ozdravim, obečam, da postanem drug človek. Priporočam se Vam v molitev kakor tudi moji ranjeni tovariši. Z Bogom!

Iz pisem se vidi zlato srce naših ljudi.

Matevž Hiti, kovaški mojster iz Grahovega pri Cerknici, sedaj pri pijonirjih v Galiciji (ob Dunajcu), je pisal svoji ženi obširno pismo z dne 30. decembra 1914, v katerem ji opisuje junaške borbe in napore naših čet, zlasti pa pijonirjev. Iz pisma odsevajo vse lepe lastnosti naših ljudi: vernost, pogumnost, zvestoba do cesarja in domovine, šegavost in pa ljubezen do doma in družine. Iz pisma priobčujemo naslednje odstavke:

Ljuba ženka! Najprej Te prisrčno pozdravim in oba otroka! Ravnokar sem prejel zabojček, ki si mi ga poslala. Ravno sem pisal dopisnico, ko je prišel naš narednik in mi rekel: »Hiti, tisti zavoj imaš na pošti, o katerem se ti je sinoči sanjalo!« Brž zaključim dopisnico in jo po blatu uberem na našo vojno pošto. Tam strumno salutiram in takoj dobim zabojček. Vesel ga nesem, v zabojčku pa cinglja, cinglja. Ko odprem, najdem vse: brinjevec, jopico, žlico, sveče in — komis za uši. Lonček je majhen, a menda jih bo nemalo udušil. Hvala Bogu in Tebi za vse, kar si mi poslala; vse sem v redu dobil. — Sedaj taborimo v neki vasi; Slovenci stanujemo skupaj v eni hiši. Je prav prijazno, zvečer molimo sv. rožni venec; molimo tudi za naše tovariše, ki so padli. — Ali si dobila dopisnice od sv. večera, na katerih so bili pozdravi mojih tovarišev in vojaške slike? Jaz imam še vse dopisnice, ki sem jih prejel na bojišču, pa mislim, da tudi Ti moje hraniš. Le hrani jih, bova imela lep spomin; ko pridem domov, bova vse pregledala, Ti bom vse razkladal, kako sem jih pisal. Veš, komaj čakam, da Ti pišem, sem kar dobre volje takrat, ker si mislim, da boš brala. Zame se nič ne boj; če Bog da, se bomo še zdravi in veseli videli. Rusa mora veselje za vojno kmalu preiti, ker ima strašne izgube; ne moreš si misliti, koliko Rusov je že padlo. Zmaga mora biti kmalu naša in potem bo svet zavriskal in zapel: Al' zdaj gremo — —. Ko sem šel od doma proti Rakeku, sem z drugimi pel, srce je bilo pa žalostno; ko bom pa domov šel, bo pa kakor bi šel v nebesa. Oh, že pet mesecev je, kar sem se na vojsko podal, doma mi je pa Bog otročička dal. Bog mi daj kmalu priti domov. Sprejmi pozdrav iz ljubečega srca. Z Bogom!

Pismo slovenskim ženam z bojnega polja.

Prejeli smo to-le lepo pismo, naslovljeno na slovenske žene:

Gospod urednik! Ne Vam, slovenskim ženam pišem le-te vrste. Res, da se nas je domovina ob priliki božičnih praznikov na prav generozen način spomnila, ter nas obdarila z bogatimi darovi, katerih je bil sleherni obdarovanec iz srca vesel in bil zanje zelo hvaležen. Pa vendar, — oprostite moji odkritosrčnosti — oni darovi, katere vojakom na bojno polje pošiljajo njih dragi domači, so vojakom neprimerno dražji. Da je temu tako, sem imel priliko se prepričati pri razdelitvi božičnih pošiljatev med moštvo.

Na Silvestrov večer lanskega leta sem proti svoji navadi legel zgodaj k počitku. Nekako ob polenajsti uri ponoči me pa zbudi glas ordonance: Gospod podčastnik! Paketi so prišli, štirideset smo jih nocoj pripeljali, petdeset jih dojde jutri, a v — — — — jih čaka še nad en tisoč na dvignenje. — Kakor z magnetično silo dvignjen, sem planil z ležišča, ogrnil plašč in: Dnevni šarži! ta in ta in ta ima zavoj, pokličite nam jih! Na mah so bili na mestu. In ko sem tem, že toliko viharjev prestalim ljudem oddajal od dragih jim poslana darila, videl, kako se jim je tresla roka, ko so v poštno knjigo vpisovali svoje ime, ter tako potrjevali sprejem pošiljatve in polni vesele vzrujanosti odhajali, takrat sem čutil kakor nikdar, kaj pomeni človeku dom in svojci. — Za temi srečnimi se jih je še mnogo javilo, vprašujoč me: »Ali za me ni nič?« Potolažil sem jih, češ, jutri ali pojutrišnjem dojdejo ostale pošiljatve. S to nado v srcu so odšli. Ne želja po kranjskih klobasah, povitici in drugem je povzročala pri njih tako duševno ekstazo, temveč zavest, da so te pošiljatve neposredni izvor iz rok onih, kateri so njih srcu najbližje, je bila vzrok njih duševni vzrujanosti.

Slovenske žene! morda Vam Vaši možje v besedah ne bodo hoteli priznati tega, kar sem na njih opazil jaz, a verujte mi: Vaših darov so se do ginjenja razveselili.

Začel sem z Vami pogovor, na Vaših obrazih že čitam vprašanje: Kako pa drugače kaj? Glede odgovora na to vprašanje sem pa v zadregi. Oprostite, — lagati, da so se posamezniki odlikovali za cel polk, mi brani značaj. Vam praviti samo, kako vztrajno Vaši možje vže nad tri mesece prenašajo težave te naporne vojske, bi bilo pa prepičlo, preskromno.

Kaj žrtvuje mož, ki ima ženo in otroke, s tem, da zapusti domovje in gre v vojsko branit čast svoje domovine, to veste Ve, ki ste z mojimi sobojevniki najtesnejše zvezane — najbolje.

Često se s svojimi tovariši pogovarjam o tem in onem; sleherni je mnenja: »Glede mene naj že bo, kakor je božja volja, samo žena in otroci me skrbe!« — To je pač eklatanten dokaz, kako se naši ljudje zavedajo svoje naloge. Bistvo teh besed pač odvaga vse najraznovrstnejše, še tako visoko doneče fraze olikancev; oni se zavedajo, da v sedanjih težkih razmerah vsak posameznik, čeprav le mal atom v skupni masi, nosi na sebi del odgovornosti in točasne velikanske državljanske naloge. — Da je temu tako, priča dejstvo, da ti možje, ki so po večini vže prekoračili Rubikon, nad tri mesece z nadčloveško vztrajnostjo prenašajo vse napore in težave in jih ni uklonila ne zima, ne sovražnik.

Pozabiti ne smemo — to bi bil moral vže na prvem mestu navesti —, da na čelu polka stoji mož, ki je nele po svojem dostojanstvu, temveč še bolj po svojem ljudomilem značaju duša naše moralne bodrosti. Ta mož je podpolkovnik pl. Markel. Ime tega moža bo gotovo vsakemu vojaku črnovojniškega pešp. št. 27. ostalo v neizbrisnem spominu, on občuje z moštvom ne kakor poveljnik, temveč kakor prijatelj in zaščitnik.

Naš pogovor se je raztegnil dlje, nego sem prvotno nameraval. Služba kliče. Ob priliki, ako Bog da in sreča junaška, se vidimo zopet. — Z Bogom! V stanu črnovojniškega pešpolka štev. 27, dne 7. jan. 1915. — Josip Urbanija, rač. podčastnik.

Sveta noč v bojnem ognju.

Četovodja Ivan Tratnik piše s severnega bojišča svojim domačim v Potok v rečički župniji:

Dragi stariši in preljube sestre! Sporočim vam nekoliko, kako sem preživel sveti večer.

Na dan božične bilje smo se pripravljali celi dan za obrambo proti sovražniku s tem, da smo si napravili zasilne okope. Naš oddelek pride zvečer ob mraku iz bojne vrste v mesto Ž., in kompanije so ostale v svojih pozicijah ali zakopih za kakih 800 do 1200 korakov od mesta.

Ko pridemo v mesto, dobimo vsak nekoliko čaja za večerjo; nato se spravimo v eno borno kočico pod streho in tako čakamo pripravljeni na alarm.

Bila je temna noč. Polagoma je padal tudi dež. Ravno je bila ura četrt na sedem, ko začne strašno pokati na vseh straneh iz pušk in poleg tega je tudi artiljerija začela metati svoje grozne šrapnele in granate po mestu in okrog mesta. Mi dobimo v tem času ukaz, postaviti se na cesto ter tam čakati nadaljnega povelja.

Bil je strahovit boj, ki je trajal okrog eno uro. Največjo moč je vrgel sovražnik na naš polk.

Med gromenjem strelov se zaslišijo hura-klici, ter rožljanje orožja, ki je zvenelo daleč v temno noč. Začela se je borba na življenje in smrt. Kakor besni volkovi se zaganja sovražnik v sovražnika; strašno je bilo klanje in grozno vpitje.

Vsled prevelike premoči sovražnika, ki je pošiljal vrsto za vrsto v naše že itak oslabljene oddelke, se ti slednjič obrnejo ter prihitijo, kdor je še mogel, proti mestu, nekateri jako razmesarjeni. Na to dobi naš oddelek povelje, zapustiti mesto ter se pomakniti nazaj po cesti, ki pelje proti . . .

Hitro odkorakamo za kakšne 4 km proč od mesta do neke vasi, kjer se je nahajalo poveljništvo 28. divizije.

Ko bežimo po cesti za pol ure, dobi naš poveljnik, nadporočnik H., povelje, obrniti se nazaj in vse tam nahajajoče se razpršene ali izgubljene vojake, ki so se med umikanjem izgubili od svojih oddelkov, s seboj vzeti in marširati proti bojnemu polju nazaj tako dolgo, da pridemo do poveljnika 55. brigade, kateri se je nahajal s svojim štabom na cesti blizu bojišča. Ko tako korakamo nekoliko časa, se nam prikaže ena patrulja kozakov ne daleč od nas na obali neke reke. Imela je namen, napasti od zadaj naš tren — ki se je po cesti pomikal naprej. Hitro se obrnemo proti dotični strani ter začnemo streljati, na kar so kozaki hitro popihali preko reke ter izginili v temno noč. —

Ko pridemo na določeno mesto, se vležemo v obcestne jarke ter pričakujemo do polnoči naš polk, ki je pa med tem časom še enkrat napadel sovražnika, ter ga pognal iz mesta.

Ko pride polk, dobijo kompanije povelje, da se uvrstijo ter zasedejo grič ob robu gozda. Naš oddelek z zastavo ter polkovni štab pa smo prenočili tu v gozdu, kjer smo se razgovarjali o žalostni usodi svete noči ter se spominjali vsi zmučeni s tužnim srcem že preteklih veselih časov božičnih praznikov.

Vsak je bil v duhu doma med svojimi dragimi, ter je želel, naj bi nam dragi Bog z ozirom na rojstvo Kralja Miru prinesel ljubi ter tako zaželjeni mir.

Tako smo nadaljevali naprej boje noč in dan, že 25 dni skupaj do včeraj.

Sveti večer na Karpatih.

Neki vojak je sporočil s Karpatov »Gorenjcu«, kako so ondi slovenski fantje praznovali sv. večer. Piše to-le: Pričakovali smo, kakor vedno, tako tudi nocojšnji večer sovražnika. Dan je bil meglen. Fantje, ki so bili sicer vedno veseli, so bili danes nekoliko zamišljeni. Gotovo je vsak mislil na to, kako prijetno je lani vsak v krogu svojih dragih obhajal sv. večer. Prišlo je povelje, da mora biti cela baterija ob 5. uri zvečer pripravljena. Stali smo v dveh vrstah. Prišel je naš stotnik, ki je imel govor v nemškem jeziku. Potem je poklical še mene, da sem isto povedal po slovensko. Dejal sem nekako to-le: »Fantje, nocoj je sv. večer! Berem vam skoraj na obrazih, kaj vsakdo izmed vas misli. Pred petimi meseci smo bili poklicani pod orožje, a takrat še nihče ni mislil, da bomo obhajali letošnji Božič na teh planinah. Toda kruta usoda je tako hotela. Minula so leta in leta, ko smo bili nocojšnji večer srečni in veseli med svojimi dragimi. Prišla pa bodo zopet leta in leta, ko bomo veseli doma obhajali sv. večer, ako nam ljubi Bog ohrani življenje. Tolaži nas to, da nismo samo mi tu, temveč jih je tisoče in tisoče, ki stoje danes na bojnem polju, četudi je največji praznik celega leta, vsak čas pripravljeni, da udarimo na sovražnika in ga pobijemo. Zato naj nam ne uide pogum. Naši dragi v domovini molijo za srečen izid vojne, molijo za nas. Torej, tovariši, le korajžo in šnajd, pa po kranjsko udarimo, kadar bo cajt! Bog živi našo domovino, lepo Avstrijo, Bog živi sivolasega nam očeta našega cesarja Franca Jožefa I.! Živijo!« — Nato je dobil vsak mož pol litra črnega vina, eno štručko belega kruha in čaj. Ob pol 7. uri smo se razšli vsak v svoj kotiček in položili na tla svoje trudne glave. Zaspati pa nismo mogli, misli so nam uhajale v domovino. Prav milo se nam je pa storilo zvečer ob 11. uri, ko smo zaslišali zvonjenje iz daljnih cerkva. Molili smo angelsko češčenje in potem zaspali.

Svetle in temne noči v vojni.

Narednik Slovenec nam piše z južnega bojišča: Kdo zna ceniti vrednost mesečine, ko se sprehaja po krasnih mestnih ulicah, ob plinovi in električni razsvetljavi, v najslabšem slučaju pa ob petrolejski svetilki po vasi, kjer mu je tudi vse znano

Vojaki se pa z veseljem oziramo na to avtomatično razsvetljavo — luno, ki jo ureja božja previdnost, tembolj, ker je nevarno in navadno prepovedano vsako drugo razsvetljavo rabiti.

Tudi pri našem telefoničnem oddelku nas je več Slovencev in le preradi smo stopili v krog in poltiho zapeli Prešernovo »Luna sije, kladvo bije . . . .« Ob napeljevanju in zopetnem navijanju brzojavnih žic, ki se vrši večinoma ponoči, ko čete počivajo, vemo dobro upoštevati mesečno noč.

V noči od 11. do 12. septembra 1914 imel sem nalogo iz Lipnik brda na Jagodino prenesti z dvema možema — bila sta Dalmatinca — 3 km telefonične žice, katero je naša skupina, ki se je še nahajala na Jagodini, nujno potrebovala.

Po prestanem težkem boju je nastopila temna noč; na nebu se je videl odsev požara hiše, ki jo je užgala granata. Okolica mi ni bila znana, že proti Jagodini napeljano žico pa se je težko videlo. Moj poročnik T. mi reče: »Allgemeine Direktion Polarstern.«

Ukaz je ukaz, težko bo, toda idimo. Nismo prišli daleč, ko nosilec svetilke telebne po kamenju, svetilko razbije in ob močnem vetru nismo mogli svetiti z razbito svetilko. Že smo prekoračili Lipnikbrdo, izgubili sled brzojavne žice, kar nam zakriči straža: »Halt!«; treba se je pošteno odzvati, če ne bo prepozno. Tam v bližini smo našli neko stotnijo; častniki so nam približno povedali, kje je linija. Ob vožnem potu, ki vodi iz gošče v gozd, stoji kovačnica. Kar mi zašepeta eden mojih mož: »Gospod narednik, tam ima nekoga; ja sam ga čuo.« Vzamem samokres v roko, šel previdno proti kovačnici in četudi nisem v popolni temi nič videl, sem vprašal: »Kdo je?« Ves preplašen mi odgovori pri oknu Rumun — častniški sluga, da v kovačnici počivajo častniki in da je mislil, da prihajajo Srbi, ker smo govorili hrvatski. Nepotreben strah vsled teme. Že smo prehodili drugi grič in gozd, o naši žici pa še vedno nič sledu. Zopet mi kliče eden mojih mož: »Ovdje spavajo momci!« Vesel, da pridemo do ljudi, pri katerih morda kaj zvem, potresem prvega in ga vprašam, ali ve, kje je napeljana telefonična žica? Ker ni bilo odgovora, potegnem suknjo z njega in vidim, da nimam pred seboj vojakov, temveč mrliče 81. pešpolka, hrabre žrtve današnjega boja. Polagoma je prilezel mesec izza oblakov, zagrnili smo jih in odšli po hribu navzgor. Pri luninem svitu smo opazili pod debelim hrastom papir; raztrgana brzojavka je bila z naslovom: »18. Infanterietruppen - Divisionskommando Strahovdo.« Vedel sem, kdo je to pisal, zato je morala biti postaja v bližini, in res, kmalu nam zagrmi na uho: »Mi az?«, to se pravi: »Kaj je?« Bili so vojaki v strelnem jarku, straža tam stoječe telefonične postaje. S pomočjo fantovskega solnca smo ob uri duhov nalogo izvršili in se v strelnem jarku z mirno vestjo vlegli k počitku, zjutraj ob petih pa so nas prebudile kaplje dežja.

Še slabše nam je pa šlo takoj v naslednji noči, to je od 12. na 13. septembra 1914.

Dne 12. septembra ob 5. uri zvečer dobim ukaz, takoj telefonično zvezati 6. gorsko brigado s sosedno 4. Poročnik T. mi pokaže grič, na katerem je žarelo mnogo taboriščnih ognjev, češ, to je 4. gorska brigada.

Z delom smo nemudoma pričeli. Ko smo izgotovili 2·5 km linije, se je popolnoma stemnilo, poleg tega se je pa vlila ploha. Pot je vodila skozi gozd, levo in desno pa je ležalo mnogo razcapanih, od dežja izpranih sovražnikovih mrličev, kar nas pa ni motilo. Hiteli smo naprej in prišli do razpotja in s tem v dvom, katera pot naj bi bila prava. Obe sta enako shojeni, v karti pa je samo ena zaznamovana. Z leve se je lepo videl cilj, kamor nam je bilo iti, z desne nikakor ne, zato »levo naprej!«.

Na obeh straneh pota so stale krasne smreke. Delo je hitro napredovalo, taborišče je prihajalo vedno bližje. Že smo se spustili v močni temi v smeri na taborišče, po strmini navzdol, kar zdrkne mož, ki je nosil žico, in bobni z isto so se valili v dolino, kjer je mogočno žuborel hudournik. Že smo došli do potoka hudournika, tema kakor v rogu, užigalice premočene z nami vred, ura 10. zvečer, žice nimamo več, lilo pa je kakor iz škafa. Kaj storiti? Naprej ni mogoče, ker ne vemo, kako globoka je voda, ki šumi pred nami, v kateri morda leži žica, ki jo potrebujemo, zato nazaj! Podali smo si roke — bilo nas je šest — in šli po strmini navzgor. Kdor je spustil, je kmalu zdrknil po mokrem listju globoko pod nas, vendar smo prišli četrt na eno po pol-

noči do lesene bajte, v kateri smo se malo posušili, z namenom, da zjutraj ob dnevnem svitu delo dovršimo. V rednih normalnih razmerah bi morala linija že ob osmih zvečer delovati, ker se to ni zgodilo, je nastalo mnenje, da smo ujeti; iskale so nas patrulje, toda brez uspeha. Mi smo zjutraj — bila je nedelja — že ob 7. uri delo zgotovili, od potoka do 4. brigade je bilo le še pol kilometra in se vrnili ob desetih dopoldne do smrti utrujeni.

Sv. večer pri Rusinih.

C. kr. vojni kurat Leopold Turšič nam piše: Stanujemo že skoro teden dni v rusinski vasi na gališki meji in počivamo; saj je uprav naša brigada, ki je imela poprej cel mesec neprestano vroče boje s sovražnikom, potrebna oddiha. Mi praznujemo — če smemo tako reči — sv. tri Kralje, Rusi in Rusini obhajajo svoj sv. večer. Tudi to praznovanje je žalostno. Mlada bolehna žena z nežno družinico sedi za hladno pečjo. Jedo obredno — narodno jed — piroge, vrsta cmokov s češpljami v sredi. Krog mize, na kateri brli sveča, sede častniki, prebirajoč došlo pošto. Žena za pečjo nenadoma začne jokati in za njo ubogi otroci. »Kaj jokate?« — »Včeraj sem tudi jaz dobila karto od svojega moža.« — »Kje je?« — »V Sibiriji v ujetništvu.« — Pokazala nam je dopisnico in zaplakala še z večjo silo. Nismo je mogli utolažiti. »Sv. večer je. Ne zvone nam zvonovi, ne brle nam lučke, nimamo duhovnika, da bi nam bral sv. mašo in nam govoril tolažilne besede... Zadnjo moko sem otresla, da sem spekla te »pirožke«, ki so letos tako grenki. Vse nam je pobrala vojska. — In mož?... On morda še tega nima...« Jaz sem se spomnil slovenskih domov in njihovih gospodinj. Koliko jih je, ki jim je bil sv. večer enako grenak, a sladili so jim ga zvonovi ubrani, tolažila jih je tolažilna beseda duhovnikova, in imajo še vsaj svoje imetje. A tu ima popolno oblast — vojska.

Iz življenja poljskih beguncev na Kranjskem.

Pod tem naslovom prinaša »Wiedenski Kuryer Polski« dopis iz Krškega. Dopisnik piše, da je v Žadovinku pri Leskovcu nad 200 poljskih beguncev. Par drugih stanuje v Leskovcu, oziroma v Krškem. V Žadovinku so begunci veliko trpeli vsled mraza; več otrok je vsled prehlajenja obolelo. Po posredovanju ljubljanskega gališkega odbora so se preskrbele peči. Okrajno glavarstvo je preskrbelo gorke odeje in obleke.

O Božiču so poljske sestre imakulatke (Niepokolanke), ki so se naselile v gradu nad Leskovcem, za poljske otroke priredile božičnico ter otroke obdarovale. Duhovno pastirstvo oskrbujeta poljska jezuita PP. Mieloch in Gadowski.

Božičnica na Javorniku in na Savi na Gorenjskem.

Kakor drugod, omislila se je tudi vojakom, službujočim na Jesenicah in ranjencem v tovarniški bolnišnici prav ginljiva božičnica. V nemški šoli na Savi in v bolnišnici na Javorniku sta se svetila na sveti večer dva lepo okinčana drevesca, izpod katerih so vsi vojaki prejeli lepe in primerne darove in bili pogoščeni z okusno večerjo. Zaslugo za ta lepi večer ima pred vsemi blaga gospa Trappenova kot načelnica podružnice »Rdečega križa« na Jesenicah in njena požrtvovalna pomočnica gospa Luckmannova, ki sta se neumorno trudili za prireditev božičnice. Njima na strani so stali v pomoč dobri naš g. stotnik Luckmann, tovarn. uradnik g. Pongratz in bolniški oskrbnik g. König. Službujoči vojaki kakor ranjenci se svojim blagim dobrotnikom iz srca zahvaljujejo in izjavljajo, da se bodo tega sv. večera skozi celo življenje v hvaležnosti spominjali.

Kaj pišejo naši fantje in možje iz ujetništva?

Janko Kovač iz Kozarjev pri Dobrovi, sedaj vojni ujetnik v Skoplju v Novi Srbiji, je pisal ženi Frančiški: Skoplje, dne 23. grudna 1914. V začetku svojega pisanja prisrčno pozdravim tebe in otročičke. Pozdravim prijatelje in znance, pozdrav vsem. Želim ti veselo in srečno novo leto, dasi boš dobila to pisanje, ko bo že nekaj dni novega leta minilo. Jaz bom letos dvakrat praznoval božične praznike, enkrat v duhu z vami vred, enkrat pa s Srbi, ki jih obhajajo 15 dni pozneje kakor mi. Zdrav sem, hvala Bogu. Da bi bil le zanaprej tako, kakor sem bil doslej, pa bom zadovoljen. Zdaj sem v bolnišnici za strežaja med samimi Srbi. Pošlji mi kaj denarja, zakaj samo tega mi manjka. Piši mi, ali je kaj novega, ali pa še vse po starem. In če imate kaj snega, tukaj ga ni nič in tudi mraz ni nič. V Skoplju pada sneg samo po zgornji polovici planin, v znožju pa ne. Pa še tisto, kar ga pade po vrhovih in višavah, nima daljšega obstoja. Snega, pravim, nimamo, zato pa tem več blata. Pišem ti po noči v službi. Sklenem svoj spis s srčnim pozdravom tebi in otročičkom tvoj zvesti Janko.

France Jankovič iz Črnega vrha nad Polhovim gradcem je pisal starišem: Zdrav in nič ranjen se nahajam v ruskem ujetništvu. Ženi sem že pisal, zdaj pišem še Vam, če se je ona karta izgubila. Povejte ženi, ako ni dobila karte, da sem živ in zdrav in da se bomo še videli, če Bog da. Za brata Andrejca nič ne vem, pa za svoje prijatelje in tovariše tudi nič. Tukaj sem samo jaz pa še en drug Slovenec iz Horjula. Vožnje semkaj preko nepreglednih ruskih ravnin ni bilo konca ne kraja. Človeku se zdi, ko se vozi v ruski deželi, kakor da je tam kje sredi morja, povsod sama ravan. Mesto Nikolajevskaja, kjer zdaj diham božji zrak, leži v južni Rusiji v kubanski guberniji med Kaspiškim in Črnim morjem. Na sever, vzhod in zapad vse sama ravnina. Le proti jugu gledamo gore, namreč veličastne kavkaške vrhove, ki se vzpenjajo v nebeške višave več kakor še enkrat tako visoko, kakor je slovenski Triglav. Z Bogom pa zdravi ostanite!

Frančiška Modic iz Matene na Igu je dobila ondan nad vse vesela pismo od svojega Jožeta, ki ji je pisal: Srčni pozdrav iz Rusije. Naznanjam ti, da sem bil v vojski ujet. Ostani potolažena, saj se bomo še videli, ko bo vojske konec. Pozdravi strica. Pozdravljam te in ostanem tvoj zvesti Jože Modic. Konstantinovska, dne 31. oktobra 1914.

Kakor je videti, je hodilo to pismo čez dva meseca, da je prišlo iz Konstantinovske na Ig. Rečeno mesto leži v južni evropski Rusiji v donski guberniji.

Tudi Marija Šusteršič, stanujoča v Ljubljani na Trnovskem pristanu, je dobila te dni nad vse vesel glas od svojega moža iz mesta Obojana. Piše, da se mu dobro godi, samo dolgčas mu je. Ko bo vojska končana, se bodo vsi veseli zopet videli.

Mesto Obojan leži v guberniji Kursk, sredi južne Rusije.

Iz mesta Obojana je naznanil materi in ženi, bivajočima v Ljubljani, svoje ujetništvo tudi Karel Seidel. Piše da je zdrav, hvala Bogu, in da se bodo še videli, če Bog da, zdravi in veseli.

Tudi neki France Vovšič se je oglasil iz ruskega ujetništva. Pisal je te dni svojemu bratu, ki služi kot praporščak pri ljubljanski garniziji, da je bil dne 22. novembra ujet in odveden v notranjost Rusije. France Vovšič je skupaj z zgoraj omenjenim Šusteršičem in Seidlom v ruskem vojnem ujetništvu.

Od Sv. Križa pri Kostanjevici se nam poroča: Ko se je vnela sedanja svetovna vojna, je moral tudi tukajšnji posestnik Viljem Horvat zapustiti ženo in sinčka, zapustiti domače ognjišče in dvorišče in odriniti na severno bojno polje, da tvega kri in življenje za dom in cesarja. Težko je odhajal od ljubljene ženke in sinčka, a vdan v božjo voljo in v upu, da se še vidijo, se je poslovil, kakor gre vojaku-junaku. Sicer je žena Rezka prejela od moža pismo kmalu po njegovem odhodu, a potem ni bilo skozi devetdeset in več dni od njega nobenega glasu. Žena je bila sila žalostna in potrta. In to tem bolj, ker o svojem možu je slišala samo to, da je mrtev. Kdor je prišel iz severnega bojišča domov, vsak je trdil, da je Viljem Horvat pokopan na severnih bojnih poljanah. Ko je tudi K.-ov Lojze pisal, da je Vilj. Horvat našel smrt na bojišču, tedaj je žena oblekla žalno obleko. Meč bridkosti in srčnih bolečin je presunil njeno srce. Vdana v božjo volio je tiho in molče prenašala strašen udarec. Sinček je tolikokrat klical ateja, ali ateja, dobrega ateja, ni bilo od nikoder, pač pa je prišlo nazaj iz Galicije 18 pisem in tri karte, ki jih je bila žena možu pisala. Žena pa je le še in še povpraševala po možu in poizvedovala na vse strani pa potihem jokala. Ko je nekega dne zopet slišala, da je mož mrtev, je vnovič jako jokala. Cel dan ni našla nikjer pokoja. Ali ravno isti večer je bil za ženo nepopisno vesel. Ob pol desetih zvečer ji je prinesla gdčna. poštarica pismo — od moža, da je še živ in sicer v ruskem ujetništvu v mestu Rostovu v donski guberniji. In ženi Rezki so zdaj zaiskrile solze veselja in radosti v očeh. »Lahko si misliš,« je pisala pismo možu v daljnjo Rusijo, »kakšno je bilo moje veselje. Skoraj verjeti nisem mogla, da si mi res ti pisal, ampak da so le sanje. Pišeš mi, da naj dobro spravim mošt, a jaz sem pismo prejela, ko je mošt že čist. Kar se gospodarstva tiče, bodi brez skrbi, da si bom na vso moč prizadevala, da bo vse v redu. Hvala Bogu, Vsegamogočnemu in Mariji, da te je ohranil pri življenju. Moj Bog, koliko sem prestala in pretrpela v tem času. Nebesa naj te mi kaj kmalu pošljejo nazaj, pa bo vsa žalost pokopana. Sprejmi srčne pozdrave od zveste ti ženke in od sinčka. Z Bogom!

V največje začudenje je dobila pretekli četrtek Rozalija Paulovič rojena Oberstar iz Gor. Pirošice pri Cerkljah pismo od svojega pogrešanega možavojaka. Piše ji, da je zdrav ter da se mu popolnoma dobro godi. Pismo je datirano z dne 30. oktobra 1914. Nahaja se v mestu Poccia. To je zopet v pomirjenje tistim, kateri ne dobe poročil od svojih. Ženi so ljudje pripovedovali, da je moža zadel šrapnel ter da je padel v močvirje.

Iz ruskega ujetništva se je oglasil pešec 17. pešpolka 5. stotn. Jan. Mikec, ki je bil v uradnem seznamu označen kot ranjenec. Pisal je svoji ženi Mariji v Lesce, ki že od avgusta minolega leta ni vedela nič o njem, da je še zdrav. Nahaja se v Konstantinovi Rusiji. Pismo je hodilo od 31. oktobra do 14. januarja, torej celih 76 dni.

Četovodja L. Čebašek iz Moš, župnija Smlednik, čegar sliko kot padlega junaka sta že prinesla »Ilustrirani Glasnik« in »Mladost« se je te dni oglasil z lično po rusko pisano dopisnico, s katero poroča svoji materi: »Mila moja mati! Dne 26. avgusta ranjen, sem zdaj zdrav v Rusiji kot vojni ujetnik. Pišite mi na adreso: L. Č. vojni ujetnik, Orenburg, Rusija.«

Orenburg je ob izviru reke Urala. Pisal je 20. novembra in pisanje je došlo 17. decembra. — Upamo, da jih še več »oživi«.

Zračno brodovje.

V petih mesecih, kar imamo vojno, je zrakoplovstvo doseglo nepričakovane uspehe. Prvo na svetu je nemško zrakoplovstvo. Vzorna je njegova organizacija, sestavi, ki jih uporablja, so najboljši, gradnja zračnih ladij in letal ter nadomeščanje brodovja je zgledno, vse to pa temelji na bogatih izkušnjah. V glavnem rabi nemško zrakoplovstvo izdelke tvrdk Zeppelin, Schütte-Lanz in Parseval. Sistemi teh gradbenih družb so se v mirni dobi na dolgih vožnjah in ob najrazličnejših razmerah docela preizkusili. Pri tem se je izvežbalo dovolj zanesljivega osobja. Po dobro premišljenem in pripravljenem načrtu pa se je poskrbelo tudi za dopolnitev zračnega brodovja.

V večji meri kakor pri zračnih ladjah opažamo težnjo po enotnosti v prid organizacije pri letalih. Enotna letala in enotni motorji naj omogočijo vsakemu letalcu vzlet s katerim si bodi letalom. Vsako letalo pa se lahko prideli kateremukoli etapnemu parku, ker je vsak preskrbljen z vsemi nadomestnimi deli. Posamezne dele letal, na primer motorje, je mogoče med seboj zamenjati. To so vsekakor odlične prednosti enotnega ustroja, ki je sploh omogočil, zadoščati velikim zahtevam svetovne vojne in njenih nepreglednih front. Organizacija pomorskega zrakoplovstva se giblje po enakih načelih, njegov obseg pa je danes še razmeroma majhen. Naloge, ki jih ima vršiti zračno brodovje v vojni, so monogovrstne, zahtevajo pa večinoma vožno hitrost nad 100 kilometrov v uri.

Najnavadnejša naloga zračnih vozil je poizvedovanje, kje se nahajajo sovražne čete in kako se premikajo. Ako je na primer sovražnik oddaljen 100 do 120 kilometrov (štiri do pet dnevnih pohodov), tedaj more letalec z jeklenim Voisinovim strojem ob hitrosti 112 kilometrov na uro svojemu oddelku prinesti v štirih urah zahtevano poročilo.

Posebna vrsta poizvedovalne službe je opazovanje sovražnega topništva. Pri tem letalec nekako vodi ogenj lastnega topništva. Krožiti mora nad sovražno artiljerijo, ki je dandanes navadno povsodi tako skrito postavljena, da je poveljnik nasprotne baterije ne vidi, ter javljati, ali streli zadevajo, in če ne, padajo li pred ali za smerišičem, preveč na levo ali na desno stran, tako da se topovi lahko po potrebi prestavijo in merjenje popravi. V ta namen je pa nujno potrebna možnost občevanja med letalom in poveljništvom lastnega oddelka. Neposredno občevanje je važno že pri navadni poizvedovalni službi, ker omogoča, da opazovalec že z zračne višine priobči najpotrebnejše vesti svoji četi, še predno pride na zemljo in more osebno govoriti s poveljnikom. Toliko važnejše pa je neposredno pošiljanje vesti z zračnih višav na zemljo pri artiljerijskem opazovanju. Zato so na tem polju že od nekdaj mnogo poizkušali, da bi dobili najboljši način.

Poraba žičnega brzojavljanja in telefona, ki sicer izborno služita za prenašanje vesti s pripetih zrakoplovov, je pri letalih in zračnih ladjah seveda izključeno. Pa tudi valovni (brezžični) brzojav ni poraben, ker se sprejemne in oddajne žice na letalih, takozvane antene, ne dajo zlahka pritrditi.

Žica, viseča z letala — in to bi bila najpreprostejša vrsta anten — je za zračno vozilo vselej nevarna, čeprav jo na raznih mestih napilimo, da se lahko odtrga, če bi se kje zadela, ali pa ima celo avtomatične naprave za odrezanje v slučaju potrebe. Vrhutega pa lahko sovražnik brezžične brzojavke ujame in brzojavljanje sploh moti.

Poizkušalo se je z akustičnimi znamenji: klici, žvižgi itd. Toda ti se dajo porabiti le redkokdaj, ker se ne slišijo daleč. Lepi uspehi pa so se dosegli z optiškimi znamenji, ki so se kmalu splošno udomačila. Slovita rdeča krogla, s katero Nemci naznanjajo sovražne postojanke, je tako optiško znamenilo, ki pa more služiti le tedaj, če gre za preje dogovorjena poročila. Za nepričakovane in daljše vesti so taka znamenja neporabna.

O francoskih letalcih so listi poročali, da dajejo znamenja z oblaki dima in saj. Ta način občevanja z zemljo je pred okoli dvema letoma izumil James Means v Bostonu in je takle: Nad trupom letala je pritrjena livku podobna posoda, ki drži kakih 20 litrov saj. Ozko dno te posode sega v izpuhalno cev letala ter je zatvorjeno s pomičnim zapahom, ki se odpira in avtomatično zapira s pomočjo žice, katere prosti konec drži letalec ali opazovalec v roki. Kadar žico potegneš, se zapiralo odpre, saje padejo v cev in odhajajoči plini ali para jih takoj iztisnejo na prosto. Tako nastanejo črni oblaki oziroma oblački, kakor držiš pač posodo s sajami delj ali manj časa odprto. Sedaj imamo na razpolago prvine Morseyeve abecede, ki je sestavljena le iz črt in pik; v našem slučaju so to večji in manjši oblaki. Ta znamenja se dobro razločijo do deset kilometrov daleč; tudi ob viharnem vremenu ostanejo dve minuti vidna, in sovražnik jih ne more motiti, kar je zelo važno. Slabi lastnosti tega brzojava pa sta, da se ponoči sajni oblaki ne vidijo in da je ž njimi mogoče govoriti le iz zraka na zemljo, ne pa tudi narobe.

Francosko vojno ministrstvo je Meansov sestav kupilo ter mnogo svojih zračnih vozil opremilo s takimi napravami. Na Nemškem se ta iznajdba menda ne rabi, in sicer zato ne, ker imajo Nemci mnogo boljši optiški brzojav v Donathovem signalnem zrcalu. Nemški fizik profesor Donath je iznašel stroj, ki je v bistvu majhen metalec svetlobe ali žarkomet, ki oddaja poljubno daljše ali krajše bliske. Potrebno luč daje aparatu Osramova žarnica, pritrjena v žarišču paraboliškega zrcala, katere žičevje ogreje električni tok skoro do tališča (2800 stopenj), tako da nastane izredno jaka luč, enaka približno 10.000 svečam. Visoki napori seveda žarnico kmalu izrabijo; deluje le 40 do 50 ur in odda v tem času nekaj tisoč znamenj, potem se mora zamenjati. V ta namen ima letalec rezervne žarnice s seboj. Električni tok dobiva stroj iz nalašč zanj sestavljene sedmerocelične zbiralne baterije, ki je prav čudež elektrotehnike in tehta samo 4 kg. S signalnim strojem vred je celi aparat le 5 kilogramov težak. Nad zrcalom je pritrjena vizirna cevka, s katero pred brzojavljanjem pomeriš na kraj, ki naj tvoja znamenja sprejme. Potem pritisneš na gumb in luč zažari delj ali manj časa, kakor pač pritiskaš. Tako nastanejo daljši in krajši bliski, ki tvorijo zopet Morsejevo abecedo. Če ima kraj, kateremu daješ znamenja, tudi tak stroj, se vrše lahko med vama najdaljši pogovori. Nadaljna prednost Donathovega optiškega brzojava pa je v tem, da se navedeni bliski opazijo ne le ponoči in v mraku (z dobrim daljnogledom do 16 kilometrov daleč), marveč so vidni tudi ob belem dnevu in tik solnca, in sicer v daljavo do 8 km.

Toliko o prenašanju besed iz zraka na zemljo oziroma narobe. Če je pa treba na zemljo spustiti narise o sovražnih postojankah, utrdbah itd., nam optiška znamenja ne zadostujejo. Preje so se v takem slučaju narisi devali v navadne omote ter spuščali na tla. Tako pa se je mnogo važnih poročil poizgubilo, zlasti na nepreglednem ozemlju. Zadnji čas se rabi v ta namen »pisemska bomba«. To je iznajdba francoskega inženirja P. Fugaisona in je zelo priprosta. Naris se dene v nepregorljiv omot, ta pa v bombi podobno posodo, ki se, ko trči na tla, z visokim plamenom in gostim dimom zažge. Tako daje bomba ponoči z ognjem, podnevi pa z dimom znamenje, kam je »pismo« padlo, in najdejo ga lahko, tudi če je padlo na tla več sto metrov od kraja, kamor je bilo namenjeno. Slabo je pa pri tem na vsak način to, da se mora letalec, predno tako bombo vrže, mnogokrat oddaljiti od mesta opazovanja in približati svojemu oddelku.

Nadaljna naloga zračnih vozil je fotografiranje sovražnih postojank, utrdb, terena, mostov itd. z zrakoplova ali letala na tak način, da morejo ti posnetki na primer topništvu pomagati pri merjenju in zadevanju. Tudi ta vojaška pomožna stroka tehnike se je zadnji čas lepo razvila, zlasti

aerofotogrammetrija. Pri tej priliki z veseljem konstatiramo, da je na tem polju epohalnega pomena iznajdba avstrijskega stotnika Scheinpfluga, čegar fotoperspektograf naši in zavezniški nemški armadi izvrstno služi. O podrobnostih se seveda javno še ne sme razpravljati.

Najmanj simpatična naloga zračnega brodovja pa je metanje bomb in puščic. Začeli so Francozi. Spominjamo se še, da se je prve dni po napovedi vojne pojavil nad Norimberkom francoski aeroplan, ki je vrgel v odprto mesto prvo bombo v tej vojni. Tudi puščice so francoska iznajdba. Mojstri v tej vrsti bojevanja pa so Nemci. Spomnimo se samo »Golobov« nad Parizom ter obiskov nemških zračnih ladij in letal nad Nancyjem, Calajsom in Dünkirchenom. Zadnji obisk nad Temzo z namero proti Londonu je še v živem spominu. Mnenje o vrednosti in dostojnosti te vrste bojevanja ni enotno, gotovo pa je, da je moralni učinek padajočih bomb velikanski.

Končno še par besed o branilih proti zračnemu brodovju. Človek bi mislil, da je pač najpreprostejše pobijati strup s strupom in zračna letala z zračnimi letali. To pa se doslej ni obneslo. Večjega boja med letali še ni bilo. Deloma tiči vzrok v tem, da na primer Zeppelinovci lahko splavajo tudi ponoči nad sovražno mesto, s priglušenim ropotom motorjev in z zatemnelimi žarkometi, se tam ustavijo in vržejo tudi z višine 2000 metrov precej sigurno svoje smrtonosne bombe, ki so razdejale že mnogo poslopij in skladišč, uničile blaga v vrednosti mnogo milijonov, ubile na stotine ljudi ter še neprestano strahujejo zbegano prebivalstvo. Francoska oklopna letala kot branila niso imela posebnih uspehov. Tudi mitraljeza, montirana na avtomobilu, je le slabo služila. Dobro pa delujejo strojne puške, pritrjene na letalih; Francozi imajo na letalih montirane tudi topiče, do 100 kg težke. S topovi so opremljeni tudi Zeppelinovci. Najboljše obrambno sredstvo je top, ki strelja v kotu 80 stopenj s šrapneli. Kosi izstrelka se razlete 300 do 400 metrov na široko in vsled tega lahko zadenejo. Na tem polju je važna iznajdba Amerikanca Sempleja, katerega šrapneli razvijajo dim, tako da poveljnik lahko merjenje po potrebi popravi. Tak top je montiran na avtomobilu s hitrostjo 60 kilometrov v uri, služi mu šest mož, ima 140 patron in 200 litrov bencina. Strelna daljava znaša 11.000 metrov, začetna hitrost 670 metrov v sekundi, odda pa lahko 30 strelov vsako minuto. Zelo važno obrambno sredstvo pa je tudi pehotni ogenj, zlasti iz strojnih pušk z visokih krajev, na primer s streh, zvonikov itd.

Končno bi zanimalo vprašanje, koliko zračnih vozil je zaposlenih v tej vojni. O tem nimamo zanesljivih podatkov. Vemo pač, da je skoro cela Francoska preprežena s postajami za letala ter da cenijo Angleži nemško zračno brodovje na 200 do 250 ladij in letal, Amerikanci pa mu prisojajo dvakrat toliko število. Katero je pravo? Nedvomno pa je, kakor že uvodoma rečeno, nemško zračno brodovje prvo na svetu. In to je tudi nam v korist.

Iz vojne.

Joffre in Gallieni.

Najboljši francoski generali v sedanji vojski so: generalisimus Joffre, potem Pau, Castlenau, Legrand in Gallieni. Castlenau je izgubil v vojski že dva sina, Paua so smatrali dolgo časa za edinega Joffrejevega tekmeca, Legrand poveljuje v Vogezih in Alzaciji. Ravno te dni poročajo, da so se podali Pau, Castlenau in Gallieni čez Skandinavijo v ruski glavni stan v svrho posvetovanj, Gallieni kot zastopnik generalisima. Neki švicarski list opisuje Gallienija tako-le: Rodom je Italijan iz Lombardije. Imajo ga za dobrega upravitelja kolonij in za vojskovodjo prve vrste. Kot dober upravitelj se je izkazal v Sudanu, Indokini in na Madagaskarju. Hotel se je ravno odpočiti od napornega kolonialnega dela, ko je izbruhnila vojska. Prosili so ga, naj brani Pariz. Kljub globoki žalosti v hiši in potrebi počitka se ni obotavljal, 27. avgusta je prevzel obrambo Pariza. Nič ni bilo pripravljeno; govorili so celo, da bodo razglasili Pariz za »odprto« mesto. A takoj se je delo pričelo, brez odloga. V par dnevih so naredili strelne jarke, pripravili male utrdbe, nastavili topove, napravili telegrafične in telefonične zveze. Ko je 3. septembra vlada odšla iz Pariza v Bordeaux, je Gallieni izdal edini svoj oklic s sledečo špartansko vsebino: »Dobil sem nalogo, da branim Pariz. To nalogo bom izvršil do konca!« — Dovršivši utrdbe je začel takoj pripravljati novo operacijsko armado; uporabil je za to Parižane in pa one čete, ki mu jih je od juga pripeljal general Manoury. Mislili so, da bo imel armado samo za obrambo glavnega mesta, a peljal jo je takoj proti armadi v. Klucka, bližajoči se Parizu. Celi čas pa je imel samo eno misel: nadaljevati obrambno delo Pariza, in to delo je vršil do zadnjih dni. Suh je, raven, kos naporom. Veliko hodi, vedno je na potu. Dolgotrajna mrzlica v kolonijah ga ni izčrpala; sila je zmeren v jedi in pijači, zato je pa tudi še zmiraj mlad. Tak je kot angleški častniki: strog, mrzel, malo govori, kratko odgovarja, a vedno jasno in odločno. Njegov pogled je oster kot jeklo. Vse ga znači kot moža velikih zmožnosti.

O generalisimu Joffreju pa prinaša po poročilu nekega francoskega časnikarja »Arbeiter Zeitung« sledeči popis: Videl sem za pet minut generala, v čigar rokah je danes usoda Francije. Nikdar v življenju ne bom pozabil tihe in mirne šolske sobice z belimi stenami, zastori na oknih in črno mizo, na kateri je bila razprostrta velika karta Flandrije. Neizbrisno sem si zapomnil tega človeka iz južne Francije; polna rdeča lica, majhne žive oči, iz kojih odseva inteligenca, topi nos, debele ustnice z močnimi brkami, mogočna čeljust, kratek vrat, opirajoč se na široko težko truplo. Spominja nas na močne viničarje tam doli v njegovi domovini, ki dvignejo z isto lahkoto otep slame in veliko posodo polno grozdja. Prištevamo ga oni vrsti ljudij, na katerih mišice in možgane utrujenost navidezno nima niti najmanjšega vpliva. Ohranil je naglas svoje domovine, a pozna vrednost časa in ne govori brez potrebe. Prav domače je njegovo vedenje, z obraza mu sije velika dobrota.

Nikdo ga ne bi opazil, ako bi se ob nedeljal sprehajal med množico. Molčeč hodi po sobi sem in tja, vleče levo nogo nekoliko za seboj, vsede se na stol spleten iz vrbe, nasloni se na mizo, na kateri so okoli telefona poročila raznih bojev; od časa do časa kratko povelje, vnovič se skloni nad karto, premišlja, doslej neznan izraz izpremeni poteze obraza. Častniki stoje okoli njega, ne ganejo se, čakajo, kdaj jih bo vprašal. Muha brni po nizki sobi. Zunaj ugaša šum polkov, ki odhajajo na fronto, komaj razločno grmenje topov umira v daljavi. Mislili smo, da smo daleč od bojne črte, pozabili smo skoro na vojsko.

Dva višja častnika se pogovarjata o Joffreju, tovariša njegova sta od St. Cyra. — St. Cyr je vojaška akademija. — »Veš-li, kaj dâ našemu generalu moč, kaj ga ohrani tako čvrstega? Njegovo spanje! Kjerkoli in kadarkoli, Joffre lahko zaspi, ako ima le trenutek počitka. Lahko si misliš, s kako strogostjo pazimo tedaj na mir; obiskovalci morajo čakati, avtomobili se ustaviti, glas tromb utihniti.« Vsak večer natančno ob 9. uri dajo v glavnem stanu znamenje za počitek, vse luči ugasnejo. Kakor svinec težak spanec se vleže tedaj na tega delavca, ki je opravil svojo težavno vsakdanjo nalogo.

Radeckijev rožni venec.

Kmalu po začetku vojne se je s posebnim oklicem vabilo avstrijske narode, da darujejo svoje dragocene predmete, ki se bodo prodali v dobrodelne namene, posebno za »invalide in nezmožne pohabljence« te vojske. Med temi predmeti je tudi Radeckijev sv. rožni venec, ki obstoji svileni vrvici s pravim zlatim križcem. Fino in ljubko delo kaže, da je bil rožni venec svojčas najbrže last kake kneginje ali celo nadvojvodinje, ki ga je dala slavnemu vojskovodju v dar. Radecki se ni nikdar ločil od tega rožnega venca, v miru in vojski ga je imel vedno pri sebi in pred smrtjo ga je izročil svojemu najljubšemu učencu in dolgoletnemu zvestemu spremljevalcu, kasneje tako znanemu feldcajgmojstru Benedeku. Tudi Benedek je do pozne starosti hranil ta sv. rožni venec z izredno pijeteto, in ko je v poletju l. 1881. zaslutil svojo zadnjo uro, ga je izročil svojemu nečaku, katerega je smatral za najvrednejšega dediča te dragocenosti. »Vzemi ga in imej ga v časti!« je rekel. »Radecki ga je nosil v vseh bitkah; nikdar ga nisem videl brez malega rožnega venca. Svoje najboljše boje je bojeval z rožnim vencem na sablji. Če ga je pogledal, se je nasmehljal. To so bili lepi časi.« In Benedek se je zamislil. Slike lepe in sijajne preteklosti so vstajale v njegovi duši, mladost, sreča in slava na strani ljubljenega vojskovodja, in s tihim glasom kakor iz sanj zbujen je šepetal: »Živel sem. Nihče ne more tega vzeti. Gospod Bog, zahvalim te za to.« S tresočo roko je izročil rožni venec nečaku in rekel: »Spoštuj ga! Bojne pesmi so donele okoli njega. Je kos stare, svete Avstrije.« Kmalu nato je Benedek umrl in več nego 30 let so hranili v Benedekovi družini Radeckijev rožni venec kot dragocen spomin na enega največjih in najbolj nesrečnega vojskovodjo novejše avstrijske zgodovine.

Angleški prostovoljci.

»Iz Piccolo« piše: Angleških prostovoljcev je več vrst. Nekateri gredo v vojsko res iz patriotizma. Karakterističen dogodek nam pripovedujejo časniki zadnjih dni. Oženjenim vojakom odtrgajo vsaki dan najmanj 60 vinarjev, ki jih dobi žena; a ker je vojaštvo z vsem dobro preskrbljeno, jih častniki nagovarjajo, naj žrtvujejo še več, zlasti če je njihova plača večja kot šiling (K 1·20). Nekemu korporalu je častnik na vso moč prigovarjal, naj nakaže ženi vsaj 90 vinarjev na dan, a korporalu to ni šlo v glavo. Ko mu častnik le ne dá miru, pravi korporal: »Če vam je res toliko na tem, naj pa bo. A ker ima moja žena par hiš, avtomobil in vsak mesec tisoč kron, sem mislil, da lahko zase ohranim plačo, ki mi jo dá vlada.«

Ni se čuditi, če se taki slučaji dogajajo med premožnim meščanstvom, ki mu ni treba imeti nobene skrbi za bodočnost obitelji. A tudi preprosto ljudstvo zapušča svojo obrt in visoki zaslužek. Morali so zapreti celó več premogokopov, ker so rudarji kljub izredno dobri plači odšli v vojake; pomisliti moramo pri tem, da so plače vsak dan večje, ker uporaba premoga čimdalje bolj raste. Pločevinska obrt je visoko razvita, zahteve so dne za dnem večje; a kljub vabljenju tovarnarjev ni dobiti delavcev, akoravno so mesečne plače neverjetne, 800 do 1000 kron. Je pa seveda dosti tudi takih, ki jih ne žene domoljubje v boj, temveč sila in pomanjkanje, revežev, ki najbolj občutijo grozote vojske, nerodnih ljudi, ki so brez dela in ki jim dá vojska edini zaslužek.

Ruski kopalni vlaki.

Kdor je pazno zasledoval rusko japonsko vojsko, je lahko opazil, kako izredno radi se Rusi kopljejo. Na vsaki postaji, kjer je le bilo mogoče, so dali vojakom, potujočim v Azijo, priliko kopanja. Večkrat smo čitali, da so se zavalili kar v sneg, če ni bilo vode blizu. Ni čuda torej, ako se ista skrb poraja tudi sedaj. Po dolgem premišljevanju so prišli na to, da bi bilo dobro poslati med vojaške vrste vlake s kopalnimi pripravami. Zadnji čas smo čitali, da je dospel prvi tak vlak z 1200 koneli blizu do fronte. Kako so ga zaželeli! Do 40 kilometrov daleč so prišli vojaki prostovoljno, samo da so se enkrat skopali. Hudomušneži so pristavili, da so se vojaki sicer radi kopali, da se pa niso pustili obriti, češ da se jih v bradah Nemci bolj bojijo. Najbolj natančni v tem oziru seveda so Angleži; najbolj preprostega vojaka si ne smemo predstavljati brez krtačice za zobe, brez mila, ogledala itd. Tudi če vedo, da gredo v boj, si neposredno pred bitko najprvo z največjo hladnokrvnostjo očistijo zobe, se umijejo itd., potem pa z isto hladnokrvnostjo v boj.

Kako je zabodel prijatelja...

Mlad nemški vojak, ki je odšel prostovoljno na bojišče v Francijo, poroča sledeče o tragični smrti svojega prijatelja, trgovca Puschte:

Zgodilo se je ponoči na predstraži. Dogodek je zahteval življenje mojega hrabrega prijatelja in je bil zame najbolj pretresljiva epizoda med vsemi, kar sem jih doživel tekom te strašne vojne. Že 14 dni se nahajamo vedno v isti poziciji in vsak dan grem z dvema ali tremi tovariši v okolico na poizvedovanje. Vedno vprašam, kdo hoče z mano in vedno se jih priglasi dovolj. Tokrat se je priglasil tudi trgovec Puschte in res sem vzel s seboj njega in še dva druga tovariša. Ostale sem potolažil na jutri. Najprej sem vse tri točno informiral o vsem, kako morajo postopati. Nato smo odšli previdno in oprezno po neki nevarni poti v temno noč. Hotel sem priti do potoka, kjer sem bil prepričan, da ni sovražnika. Toda to pot je prišlo drugače. 100 metrov pred potokom sem rekel Puschti, naj gre 20 metrov na desno in se vleže v svrho varstva. Drugega moža sem poslal na levo. Sam sem se plazil s tretjim previdno proti potoku. Prisluškoval sem neprestano. Vse je bilo mirno. Meter za metrom sva se plazila naprej — kar zaprasketajo z vso silovitostjo strojne puške. Obležala sva, kakor da bi naju zadela strela. Francozi streljajo previsoko. Med strašnim streljanjem, ki je žvižgalo neprestano, sva se plazila kakor želve po vseh štirih nazaj. Bile so strašne minute. Zdele so se mi kakor večnost... Tu smo prišli končno do nekega kritja in rešeni smo... Toda nesreča nas je vendarle doletela. Vojak, ki je bil ob moji strani, me je sunil v bok in mi zaklical prestrašeno: »Gospod podoficir, že prihaja eden!« Rekel je, skočil pokonci in že se je zadrl njegov bajonet v levo prsno stran dozdevnega Francoza. Ta se je zgrudil s klicem: »Saj sem vendar jaz!« Ah, ta klic me je zadel tako, da sem si mislil, da mi na mestu poči srce in da mi otrpne kri po žilah: bil je klic, obupni klic mojega prijatelja Puschte. Skočil je proti nama od strani in je najbrže preslišal klic »Stoj!«, vsled česar sva ga imela za sovražnika, posebno, ker si je vzel čelado z glave... Vzela sva hropečega tovariša s seboj. Francozi so neprestano pošiljali krogle za nami, a k sreči niso zadeli. Dvakrat sem s solzami v očeh vprašal prijatelja, če je nevarno ranjen in dvakrat mi je odgovoril: »Ne vem!« Ko pa sem ga vprašal nato tretjič, je vzdihnil: »Ljubi Bog, vse je končano!« V daljavi 600 metrov od Francozov sem dal umirajočemu tovarišu nekaj črne kave. Podpiral sem mu glavo in ga skušal tolažiti, kolikor je pač šlo. Zašepetal je še par besed, tiho, čisto tiho — da jih nisem mogel razumeti. Nato je izdihnil svoje mlado življenje. Spustil sem ga počasi na tla. Poleg njega leži vojak B....., ki ga je v strašni pomoti zabodel, zakriva svoje lice, vpije kakor da bi zblaznel in joka kot nedolžni otrok...

Nabiralnica darov vojnooskrbovalnega urada

za slovenski del goriške dežele v Gorici v Gosposki ulici št. 6/II.

Začetkom oktobra se je otvorila v Gorici »Nabiralnica darov vojno oskrbovalnega urada za slovenski del dežele«. S posebnimi pozivi se je obrnila na slovensko prebivalstvo za darove, ki so se potem pošiljali našim vojakom, ki so bili na bojnem polju ali ki so se oddajali onim, ki so odhajali na bojišče. Slovenske občine so zbirale z veliko požrtvovalnostjo tako, da je bilo slovenski nabiralnici omogočeno uspešno delo za ta plemeniti namen. Od začetka do 8. januarja t. l. se je preskrbelo zimske spodnje obleke oziroma pletenin za nad 700 vojakov. Od 8. t. m. do danes se je oddalo paketov še nad 100 vpoklicanim črnovojnikom in ozdravelim ranjencem, ki so se vrnili. Poleg tega se je poslalo nekaj zabojev tople obleke na pristojne vojaške oblasti predvsem za 20. lovski bataljon, za 27. dom. polk in 97. pešpolk. Mnogo blaga se je oddalo bolnišnicam.

Od začetka do 8. t. m. se je oddalo naslednje število kosov: nogavic 1344 parov; ovojev za noge 2077 parov; rjuh 420 kosov; čepic 978 kosov; rokavic in polrokavic 468 parov; srajc 335 kosov; hlač spodnjih 213 kosov; zapestnic 1236 parov; ovojev za trebuh 599 kosov; nakolenic 180 parov; spodnjih jopic 295 kosov; dokolenk 557 parov; brisač 161 kosov; blazin 6 kosov; odej 54 kosov. — To so le nekatere številke; drugega blaga se je oddalo posebno mnogo bolnišnicam, kjer trpe naši ranjeni vojaki.

Še mnogo več bi bilo treba storiti, a žal, sredstev ni. Obračamo se ponovno na dobra slovenska srca, naj zbirajo darove, denarne prispevke in pletejo za naše vojake. Zbirke naj pošiljajo le na Slovensko nabiralnico v Gosposki ulici 6/II., ki je ustanovljena za slovenski del dežele in deli blago med slovenske vojake.

Delujmo, kolikor je vsakemu mogoče, da se olajša položaj našim dragim očetom, sinovom in bratom na bojišču!

V Gorici, 13. januarja 1915.

Irma Fonova, l. r., načelnica.

Odda se

1 hlev in 2 šupi

Natančno o tem se poizve **na Poljanski cesti št. 85.** 77

Sprejme se v najem dobro idoča

GOSTILNA

pri kaki boljši fari ali v trgu. Ponudbe na upravništvo tega lista pod **št. 99.**

Orožje in kolesa

na obroke. — Posamni deli najceneje. Ilustrovani ceniki zastonj.

F. Dušek, tovarna orožja, koles in šivalnih strojev **Opočno** ob drž. žel. 2124, Češko. 4733

Kantina Corazza

Levada (Istra) 601

VINO

belo, črno in šiljer lastnega pridelka se pošilja po jako ugodni ceni. Za pristnost se jamči.

Strategija mravelj.

Splošno znana je smotrena uredba državnega in socialnega življenja med mravljami, ki zasluži vse naše občudovanje. Tudi bojevitost mravelj je znana; da se pa izborno razumejo tudi na strategijo, priča naslednji doživljaj prvega kuharja nekega velikega hotela v Rimu:

Kuhar je opetovano zapazil, da si neki nepovabljeni gosti privoščijo njegove pastete, katere je imel spravljene v jedilni shrambi. Končno je dognal, da so tatovi — mravlje, ki pridejo redno po dvakrat na dan na rop, in sicer ob 7. zjutraj in ob 4. popoldne. Vsakokrat so prišle v dolgih, sklenjenih vrstah, a spravile so se le na nekatere vrste pastet, katere so jim očividno prav posebno ugajale.

Kuharja je začela stvar zanimati. Nekega dne je krog pastetnega podstavka napravil klejev krog, po kleju je pa polil nekoliko sirupa. Potem je stopil v kot in čakal na mravlje. Deset minut pred 4. uro je iz nekega kota prikorakala dobro urejena kolona. Na čelu je korakala večja mravlja kakor general. Ko so dospele do nepričakovane ovire, so se ustavile, nakar se je očividno vršilo nekako vojno posvetovanje. Štirinajst mravelj je na različnih točkah stopilo iz vrste in se zbralo krog voditelja; to je bil menda generalni štab. Po kratkem posvetovanju je vsaka izmed štirinajstih mravelj odkorakala na neko gotovo točko klejevega kroga, ki so si ga bile očividno razdelile v štirinajst oddelkov ali sektorjev.

Vsaka izmed štirinajstih mravelj je dobila nakazan po en oddelek v natančnejše poizvedovanje, a nobena ni mislila nato, da bi samo okusila sirup. Vsaka je v svojem oddelku dognala točko, kjer je bilo najmanj kleja, in ondi obstala. Nato je prišel general sam in inspiciral krog in krog obroča, katera točka trdnjavskega pasu bi bila najslabša, to je najožja. Ko je to dognal, se je obrnil k čakajočim četam in jim dal svoja povelja. Nemudoma se je cela kolona v popolnem redu obrnila k odhodu; štirinajsteri generalštabni častniki so se podali vsak pred svoj oddelek, nakar je kolona krenila na pot. Šle so do neke točke na steni, kjer je bil nekoč zabit žrebelj, sedaj je pa bila vdolbina prazna in krog nje se je krušil omet. Na to mesto so hitele mravlje druga za drugo in vsaka je zgrabila drobec ometa. S temi kosci so potem hitele nazaj h klejevemu obroču, in sicer na tisto točko, ki jo je bil prej določil general kot najožjo. Tu so prve mravlje položile svoje kosce prav ob robu kleja; druge so že zlezle na te kosce kakor na oder in spustile svoje drobce tik prvih ter tako prehod podaljšale. Naslednje mravlje so nesle svoje breme do konca že napravljenega pomola in zopet dogradile košček. Tako je šlo delo naprej, dokler ni segal most od enega roba klejevega jarka do drugega in je bila pot do pastete gotova. Sedaj so se mravlje zopet uvrstile v kolono in brez zadržka korakale čez oviro.

Štiri ure je trajalo trdo delo. Sedaj se je pridnim delavcem obetalo tudi obilo plačilo. Vrgle so se na pastete in žrle z največjim tekom. Kuhar, ki je bil ves čas z zanimanjem in vedno večjim začudenjem opazoval male živalice, ni imel srca — tako pripoveduje sam — da bi bil inteligentnim roparjem pokvaril njihovo veselje. Toda odslej je seveda varneje spravljal svoje pastete.

Naročajte „Slovenca“!

Zobna krema
KALODONT
Ustna voda

MATTONIS
JEDINSTVEN U SVOJOJ ANALITIČNOJ KAKVOĆI
NAJBOLJE ODAVNA NAJSIGURNIJE POPODIČNO PIĆE
GIESSHÜBLER
ČISTI PRIRODNI ALKALIČNI KISELI IZVOR
Zaloge v Ljubljani:
A. Šarabon in Mihael Kastner.

Sanatorij Elizabetišče
za notranje, kirurgične in ženske bolezni (bol. postrežba sester križark).
Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne. V sanatoriju moderno kopališče z vsemi zdravilnim pripomočki.
Poljanska c. 16. Telefon št. 141

Išče se v najem za več let ali v nakup
mala hiša
z nekoliko dvorišča. — Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod „Mala hiša“. 93

Išče se
UČENEC
za mešano trgovino na deželi. Biti mora močne postave in poštenih staršev. Vstop takoj. — Cenjene ponudbe na upravo tega lista pod številko 102.

Naprodaj sta v Novem Vodmatu pri Ljubljani
2 novi hiši
z lepima vrtoma. Vsaka hiša obstoji iz 2 stanovanj, kuhinje in prostorno kletjo. Kupnina zelo ugodna. Več se izve pri Mariji Sedušak, Novi Vodmat 152. 29

Puch kolesa
Najnovejši model 1914. — Najboljši materijal in konstrukcija. — Zaloga pneumatike, svetilk itd. 637
Svetovno znani **Pfaff šivalni stroji**
so neprekosljivi, pripravni za vsako obrt, z 10 letno garancijo.
IGN. VOK, specijalna trgovina s šivalnimi stroji in kolesi
Ljubljana, Sodna ulica štev. 7.
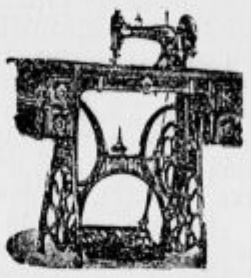

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga.
Mizarstvo.
Popolna spalna oprava za 2 osebi izgotovljena iz tuali inozemskega oreha ali hrasta z marmorjem in ogledalom
350 K

Jamči se za solidno delo.
Cene konkurenčne.
Zahtevajte najnovejši katalog, kateri obsega nad 300 modernih slik.
J. Pogačnik
Ljubljana, Marije Terezije cesta 13-18.

Les za rudnik
to je smreka, hoja, mecesen in borovec, žagan v dolžinah od 3 do 7 metrov, najmanjša debelost 13 cm v vršičku kupuje Trboveljska premogokopna družba v vsaki množini proti takojšnjem plačilu. Les se lahko odda ali takoj, ali pa v presledkih, ampak še v letošnjem letu. — Ponudbe z natančnimi podatki za množine lesa, ki se lahko takoj ali pa pozneje odda, naj se vpošljejo ravnateljstvu premogokopa v Trbovljah.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani
n. a. dež. življ. in rentne, nezg. in jamstvene zavarovalnice
sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dot, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.
Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.
Udeležba na dividendah pri življenskem zavarovanju že po prvem letu: Stanje zavarovanj koncem leta 1913. . . . K 170,217.149·—
Stanje garancijskih fondov koncem leta 1913. . . . K 43,424.496·17
V letu 1913. se je izplačalo zavarovancem na dividendah iz čistega dobička . . . K 432.232·66
Kdor namerava življenjsko zavarovanje, naj se v lastno korist obrne do gori imenovane podružnice. — Prospekti zastonj in poštnine prosto.
2171 *Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji.*

Novo! Novo!
Zaloga pohištva „JAVOR“
Ljubljana, Rimska cesta št. 16
priporoča slavnemu občinstvu svoje izdelke ter izvršitev vseh mizarskih del kakor opravo hotelov, prodajalen, izložb, vsa stavbna dela itd.
Domače podjetje z mehaničnimi delavnicami.
Najnižje cene! Točna postrežba!
1391

Moj dom 1915?
V slovenskem trgu na južnem Stajerskem naprodaj krasna vila z vrtom. Stavba najsolidnejša 4 sobe, kuhinja, kopalnica, velike svetle kleti, vodovod, elektr. razsvetljava. Cena zmerna. Vprašanja pod „Moj dom 1915“/68 na upravo. Slovenca. 68

Zlate svetinje: Berlin, Paris, Rim itd.
Najbolj. kosm. zobostil sredstvo
Seydlin
Izdelovatelj O. Seydl
Ljubljana, Stritarjeva ulica 7
Dobi se povsod!

M. Rosner & Co.
v Ljubljani
veležganjarna sadja in tovarna likerjev
priporoča
v svoji lastni žganjarni kuhane izdelke i. s.:
Slivovko
Brinjevec
Hruševec
Tropinovec
pristnost zajamčena
Vermut-vino
najboljše kakovosti
ugodne cene vzorci na razpolago
2349

CRESCE FORTIS
SANATORIUM·EMONA
ZA·NOTRANJE·IN·KIRURGIČNE·BOLEZNI.
·PORODNISNICA.
LJUBLJANA·KOMENSKEGA·ULICA·4
ŠEF·ZDRAVNIK·PRIMARIJ·DR. FR. DERGANC

„7. lovski bataljon“
Herbert Kuhn
res. praporščak 7. lovskega bataljona, 2. stotnije, se pogreša, odkar se je vršil boj pri Krasnem dne 26. avgusta. V 19. številki zaznamka o izgubah je naveden kot ranjen, ni pa doslej o njem nikake sledi. Tovariši in pripadniki armade, ki bi morda kaj vedeli o njem, se najiskreneje prosijo, naj to javijo proti povračilu stroškov na naslov:
Josef Kuhn,
112 Inomost, Museumstrasse 1.

Odlikovan na razstavi v Radoljici leta 1904 s častno diplomo in svetinjo I. vrste.
BRINJEVEC
najfinejše vrste, posebno priporočljiv proti kužnim boleznim, se dobi pri Gabrijelu Eržen, Zapuže pošta Begunje pri Lescah, Kranjsko.
Za pristnost se jamči. Cene zmerne. 3161

Hiša eno nadstropna, v mirni ljubljanski ulici, obstoječa iz 4 stanovanj po: 2 sobi in kuhinja, drvarnicami, pralnico z vodovod., vrtom itd. se radi odpotovanja pod najugodnejšimi pogoji takoj proda. — Stavba je v najboljšem stanu in še 7 let davka prosta. Cena 14.000 K. Denarja treba takoj le 2—3000 K. Sedajni donos hiše 1560 K letno. Vprašati je na upravništvo tega lista pod: „Hiša K 14.000—26“.